

မြန်မာနိုင်ငံ
ပြည်သူ့လူထု

**သဘာဝဘေး
ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း
မြှင့်မားစေရေး**

အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်

ပြည်သူ့လူထုကို ဗဟိုပြု၍ အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မြှင့်တင်ခြင်း

ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍများရှိ တိုးတက်မှုများတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်လျော့ချခြင်းများကို ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိလျှင် ယင်းတို့သည် ရှိရင်းစွဲ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပြီး သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ပုံစံသစ်များကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက်အိုးအိမ်များ ကယ်တင်နိုင်ရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးမှ တိုးတက်မှုများ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မှု သေချာစေရန်တို့အတွက် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ထောင်ရန်မှာ ယခင်ကထက် ပိုမိုအရေးကြီးလာပါသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန

(၃၁.၃.၂၀၁၇) ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုထုတ်ဝေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူ့လူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး စေရေး အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်သည် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် များနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘေး အန္တရာယ် သက်ရောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာတွင် ပြည်သူ့လူထုကို ဗဟိုပြု၍ အလုံးစုံပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော လူမှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုများ ရရှိအောင်မြင်စေရန် ကြိုးပမ်းထားပါသည်။ အဆိုပါ မူဘောင်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့လူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ကြံ့ခိုင်စေရာတွင် တူညီသော နားလည်သဘောပေါက်မှုရှိစေရန် တင်ပြထားပြီး ပေါင်းစည်းညီညွတ်သော ချဉ်းကပ်ပုံကို အဆိုပြုထား ကာ အခွင့်အလမ်း အလားအလာများကိုလည်း သတ်မှတ် ဖော်ထုတ် ပေးပါသည်။

မာတိကာ

အမှာစကား	V
အသိပေးချက်	VI
သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု [မျှော်မှန်းချက်တစ်ခု]	VII
အဓိက သတင်းစကားများ	VII
ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်	VIII

အပိုင်း(၁) - နောက်ခံအကြောင်းခြင်းရာများ 1

၁.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ (သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ကြုံတွေ့ရမှုများ၊ ထိခိုက်လွယ်မှုများ ပေါင်းစုံမိခြင်း)	2
၁.၂။ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်နိုင်စွမ်းမြင့်မားလာစေရန် ပြည်သူလူထုအခြေပြုဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ လိုအပ်နေမှု	6
၁.၃။ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဦးစားပေး ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများ	7

အပိုင်း (၂) - ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စေရေး မူဘောင် 11

၂.၁။ ရည်ရွယ်ချက်များ	12
၂.၂။ တူညီစွာနားလည်သဘောပေါက်မှုများတိုးတက်ရရှိစေခြင်း	13
၂.၃။ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန်အဆိုပြုခြင်း	15
၂.၄။ အလားအလာရှိသောအခွင့်အလမ်းများကိုရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း	16
၂.၄.၁။ ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့်ကျေးလက်အခြေခံအဆောက်အအုံများ	16
၂.၄.၂။ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး	18
၂.၄.၃။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောများ	19
၂.၄.၄။ အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည်ဆောက်ရေး	20
၂.၄.၅။ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်း	21
၂.၄.၆။ သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ	22

အပိုင်း(၃) - ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားရေးမူဘောင်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း 25

၃.၁။ ကဏ္ဍအလိုက်လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေခြင်း	26
၃.၁.၁။ ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့်ကျေးလက်အခြေခံဆောက်အုံများမှ တစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝ ဘေးရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း	26
၃.၁.၂။ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း	30
၃.၁.၃။ သစ်တောကဏ္ဍမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း	32
၃.၂။ အဓိကဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် အထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသူများထံသို့ ရောက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း	34
၃.၂.၁။ အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေးမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း	34
၃.၂.၂။ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာ အားကောင်းစေခြင်း	37
၃.၂.၃။ သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း	40
၃.၃။ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများအားကောင်းစေခြင်း	44
၃.၄။ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း	48
၃.၅။ အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင် အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ခြင်း	51
ကိုးကားချက်များ စာရင်း	52

အမှာစကား

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ပြည်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်ရန် အလွယ်ကူဆုံးသူများသည် ရေကြီးရေလျှံခြင်းများ၊ အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ၊ မိုးခေါင်ခြင်းများ၊ မြေပြိုခြင်းများနှင့် ငလျင်များ စသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ခံစားနေကြရသည်။ ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်းလာမှုနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲမှုတို့နှင့်အတူ ပြင်းထန်သည့် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှုဖြစ်စဉ်များ၏ အကြိမ်ရေသည်လည်း တိုးပွားလာသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ယင်းသို့သော ဖြစ်စဉ်များအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သဘာဝဘေးများကြောင့် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လိုက်လျောညီထွေ တုံ့ပြန်နိုင်သည့် စွမ်းရည်အတိုင်းအတာကို ကျော်လွန်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူလူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုခိုင်မာ အားကောင်း စေရန်ဆောင်ရွက်မှုများ မလုပ်ဆောင်သေးသရွေ့ အားလုံးပါဝင်သည့် စဉ်ဆက်မပြတ်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိရေးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒများအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဆက်လက်၍ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေဦးမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေးအမျိုးသားအဆင့်မူဘောင်ကို ရေးဆွဲခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို တည်ဆောက်ရာတွင် အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများအား လမ်းညွှန်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤမူဘောင်ကို လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အမျိုးသား သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (NDMC) ၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနအမျိုးမျိုး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကာ ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ဤမူဘောင်တွင် ပြည်သူလူထုများအား ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ပြင်ဆင်ထားနိုင်စေရန်၊ သဘာဝဘေးများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန် မူလအခြေအနေကို လျှင်မြန်စွာ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်စေရန်အတွက် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းများသည် လူထုအခြေပြုလုပ်ငန်းများဖြစ်ပြီး ယင်းလုပ်ငန်းများတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍများနှင့် နယ်ပယ်များပါဝင်သည်။ ယင်းကဏ္ဍများနှင့် နယ်ပယ်များတွင် ဥပမာအားဖြင့် ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ သစ်တောကဏ္ဍ၊ ဘဏ္ဍရေးဆိုင်ရာအားလုံးပါဝင်ရေး၊ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးတို့ ပါဝင်သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အားလုံးပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုလိုအပ်ပြီး မိတ်ဖက်လုပ်ငန်းများ တိုးမြှင့်ရန်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အရင်းအမြစ်များ စုဆောင်းပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

ဤမူဘောင်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးသည် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ၂၀၃၀ ခုနှစ်၊ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ပါရီသဘောတူညီချက်၊ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် ဆန်ဒိုင်းမူဘောင် (၂၀၁၅ - ၂၀၃၀) တို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ကတိကဝတ်များအား ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးတို့အတွက် အလွန်အရေးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရေး အမျိုးသားအဆင့်မူဘောင်ကို ရေးဆွဲပြုစုရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် မိတ်ဖက်များအားလုံး၏ အားထုတ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြု ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းနှင့် ဤမူဘောင်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဝိုင်းဝန်းပံ့ပိုးပေးကြပါရန် တိုက်တွန်းပြောကြားလိုပါသည်။

H.E. ပါမောက္ခ ဒေါက်တာ ဝင်းမြတ်အေး
 ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ
 အမျိုးသားသဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ
 ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး
 လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန

အသိပေးချက်

ဤမူဘောင်ကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် အမျိုးသား သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ၊ အမျိုးသား သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းကော်မတီ၏ အကြီးအမှူး ဖြစ်သည့် လူမှု ဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဦးစီးဌာနမှ ဦးဆောင်ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဘေးအန္တရာယ် ကျ ရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့တို့နှင့် နီးကပ်စွာ ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ခဲ့သည်။

ဤမူဘောင် ရေးဆွဲရာတွင် နေပြည်တော်၌ ကျင်းပခဲ့သော အမျိုးသား ဆွေးနွေးတိုင်ပင် မှု အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ နှင့် ကဏ္ဍအလိုက် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများတွင် ပါဝင်တက် ရောက်ခဲ့သော အစိုးရဦးစီးဌာနအမျိုးမျိုးမှ အရာရှိများ၏ အထူးဗဟုသုတများမှ အကျိုး ကျေးဇူးကြီးစွာ ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နေပြည်တော် နှင့် ရန်ကုန်တို့၌ကျင်းပခဲ့သော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှု အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်များ၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အကျိုးကျေးဇူး ကြီးစွာ ရရှိစေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့်၊ ဒေသတွင်းအစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းများ၏ လူထုအခြေပြု ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့် လူထု ဦးဆောင်သည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများမှရရှိခဲ့သည့် သင်ခန်းစာများနှင့် အတွေ့အကြုံများသည် ဤ မူဘောင်ကိုပုံဖော်ရာတွင် အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။

ဤမူဘောင် ရေးဆွဲရာတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများနှင့် ပံ့ပိုးမှုများပေးခဲ့ကြ သော မြန်မာနိုင်ငံ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေးအဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ်၊ ကုလသမဂ္ဂကလေးများ ရန်ပုံ ငွေ၊ ကုလသမဂ္ဂလူသားများအခြေချမှု အစီအစဉ်၊ ဝေါလ်ဗင်ရှင်နှင့် Action Aid အဖွဲ့မှ ဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လူထု ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံလုပ်ငန်းစဉ်မှ အဖွဲ့ဝင်များအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ပြည်သူ့လူထုဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေး၊ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထု ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းတို့အတွက် မိမိတို့၏ လုပ်ဆောင်နေဆဲလုပ်ငန်းများကို မျှဝေပေးခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ အသက်မွေး ဝမ်း ကျောင်းမှူးများနှင့် အစာရေစာလုံလောက်ရေး ယုံကြည်မှုရန်ပုံငွေ၊ ပြင်းထန်သည့် ရာသီဥတုများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ခြင်း နှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်း အစီအစဉ်နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့အား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် ကနေဒါ အစိုးရမှ ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးသည့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု စုပေါင်း ရန်ပုံငွေမှတစ်ဆင့် နည်းပညာ အထောက်အကူပေးခဲ့သော အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်အား ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ထပ်မံပြောကြားလိုပါသည်။

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု [မျှော်မှန်းချက်တစ်ခု]

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ရှိသည့် ပြည်သူလူထုဆိုသည်မှာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို တိကျစွာသိရှိပြီး နေ့စဉ်ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် ထိုအချက်အလက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည့် ပြည်သူလူထုကို ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့သော ပြည်သူလူထုသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများကို လျော့ချရန် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ၊ ဂေဟစနစ်ကိုအခြေခံထားသည့် နည်းလမ်းများနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် မဆိုင်သည့် နည်းလမ်းများအနက် အချို့ကို အိမ်ထောင်စုအဆင့်တွင်နှင့် အချို့ကို ပြည်သူလူထုအဆင့်တွင် သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အားလုံးပါဝင်သော အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းကို ကျင့်သုံးကြလိမ့်မည်။ အဆိုပါ ပြည်သူလူထုသည် သဘာဝဘေးကျရောက်သည့်အခါများတွင် လူမှုရေးအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းများထံမှ အထောက်အပံ့များကို အချိန်မီရယူခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပြီးဖြစ်၍ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံနိုင်ရည်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းပြည်သူလူထုသည် လုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လည်ပတ်နိုင်ခြင်း၊ လူမှုဖူလုံရေးအထောက်အပံ့များနှင့် ငွေကြေးပံ့ပိုးမှုတို့ လက်လှမ်းမီရယူနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် မည်သည့် သဘာဝဘေးကျရောက်မှုမျိုးမှမဆို လျှင်မြန်စွာ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်စွမ်းရှိမည်ဖြစ်သည်။

အဓိက သတင်းစကားများ

- မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်သူလူထုသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်ပေါ်ပေါက်လာသည့် သဘာဝဘေးများမှကြီးမားသည့် ဆုံးရှုံးမှုများကို ခံစားနေရသည်။ အဆိုပါ ဘေးအန္တရာယ်များသည် ပြည်သူလူထု၏ဘဝများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် သုခချမ်းသာရရှိမှုတို့အပေါ် ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်နေသည်။ ထိုသို့သော သဘာဝဘေးကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုများကိုလျော့ချနိုင်ပြီး ပြည်သူလူထုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။
- ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်သည့် အစီအစဉ်များကို ပြည်သူလူထုအဆင့်နှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်၊ အကောင်အထည်ဖော်၍ စီမံခန့်ခွဲပါက ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေဖြစ်စေသည့်အကြောင်းရင်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအရလည်း အကုန်အကျသက်သာမည်ဖြစ်ပြီး လက်ငင်းကာလအတွင်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရရှိမှုများလည်း ရလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု သို့မဟုတ် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများ နယ်မြေရွေ့လျားပြောင်းလဲလာမှုများ သို့မဟုတ် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်ပြင်းအားဖြစ်စေ အကြိမ်ရေ ဖြစ်စေ ပြောင်းလဲမှုများနှင့်လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ရန် ဒေသအခြေအနေတွင် ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ် ရှိမည် ဖြစ်သည်။
- ကျေးလက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ၊ ကျေးရွာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ နေရာအလိုက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှုများ၊ မြို့ပြ အိမ်ရာများ၊ သစ်တောကဏ္ဍ၊ ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး စသည့် နယ်ပယ်များ တွင် အများပြည်သူ၊ ပုဂ္ဂလိကနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များ မှတစ်ဆင့် မတူညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများ နှင့် အကြောင်းအရာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပြည်သူလူထုအဆင့်၌ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်သည့် နည်းလမ်းများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်ပေးလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။
- ပြည်သူလူထုအဆင့်တွင် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေးကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အစိုးရတစ်ရပ်လုံး ပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်မှုနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များ နှင့် မိတ်ဖက်လုပ်ဆောင်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သည်။ လက်ရှိ ဖော်ဆောင်နေဆဲဖြစ်သည့် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖြံ့ဖြင်ပြောင်းလဲမှုများ နှင့် တိုးတက်လာနေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းတို့သည် ထိုကဲ့သို့သော ချဉ်းကပ်မှုများ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်ပေးသည်။
- အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိနိုင်ရန် ဘေးအန္တရာယ်ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာစေသည့် ပြည်သူလူထုအဆင့်နည်းလမ်းများမှာ အလွန်အရေးပါသည်။ ထို့ပြင် ယင်းတို့သည် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များ၊ ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးအတွက် ဆန်ဒိုင်းမူဘောင်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် ပါရီမြို့ သဘောတူညီချက်တို့မှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းထံ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကတိကဝတ်ပြုမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ရည်မှန်းချက်များကို အထောက်အပံ့ပေးသည်။

ချုံ့သုံးသပ်ချက်

I. အကြောင်းအရာ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သည့် ရှေ့တန်း အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။ ပြင်းထန်သည့် ဖြစ်ရပ်များနှင့် ထပ်တလဲလဲဖြစ်နေသော အသေးစား 'နေ့စဉ် ဘေးအန္တရာယ်များ' သည် ပြည်သူလူထု၏ အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပြင်းထန်သည့် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်ရန်အလွယ်ကူဆုံးသူများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ မြင့်မားစွာ ကြုံတွေ့နေရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၈၀ ခုနှစ် မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ကြားတွင် ရေကြီးခြင်းများ၊ အပူပိုင်းဆိုင်ကလုန်းများ၊ ငလျင်များ၊ မြေပြိုခြင်းများ နှင့် မိုးခေါင်ခြင်းများစသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် သေဆုံးသူ ၁၄၀၀၀၀ ခန့် ရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် လူ ၅ သန်းကျော်ကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်ခဲ့ပြီး တိုက်ရိုက်ရပ်ဝတ္တုပိုင်းဆိုင်ရာဆုံးရှုံးမှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဘီလျံခန့် ရှိခဲ့သည်။^၁ သို့သော် အမှန်တကယ်တွင် ထိုသို့သော ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရပ်များကြောင့် အသက်ဆုံးရှုံးမှုနှင့် တိုက်ရိုက် ရပ်ဝတ္တု ပျက်စီးမှုများသာရှိသည်မဟုတ်ပေ။ ထိခိုက်နစ်နာသူများ၊ အထူးသဖြင့် ပိုမိုဆင်းရဲသည့်အိမ်ထောင်စုများ၊ ထိခိုက်လွယ်သည့် ပြည်သူများနှင့် ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသည့်အုပ်စုများ၏ဘဝများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် သုခချမ်းသာရရှိမှုတို့ကိုလည်း ရေရှည်ထိခိုက်ပျက်စီးစေသည့် ဆိုးကျိုးများရှိစေနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရေကြီးခြင်းများနှင့် မြေပြိုမှုများသည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ ဘေးအန္တရာယ်သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သော လူထု၏ဘဝအရည်အသွေးကို သိသိသာသာထိခိုက်ကျဆင်းစေလိမ့်မည် ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အလေ့အထများမမှန်ကန်ခြင်းနှင့် လူမှုစီးပွားထိခိုက်လွယ်မှုများကြောင့် ဖြစ်လာသည်။ ဘေးအန္တရာယ်များသည် သဘာဝဘေးများကြောင့် စတင်ဖြစ်ပွားသော်လည်း ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်ခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအလေ့အထများ မမှန်ကန်ခြင်းနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိနေသည့် ရုပ်ဝတ္တုပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ်မှု နှင့် လူမှုစီးပွားထိခိုက်လွယ်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးအလေ့အထများမမှန်ကန်ခြင်းကြောင့် ပြည်သူများ၊ ယင်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ရပ်များနှင့် ထိတွေ့မှု ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ ဥပမာ ကျေးလက်လယ်သမားများသည် စားလောက်ရုံသာစိုက်ပျိုးနိုင်ကြပြီး ပိုမိုစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ရန်ကိရိယာများ၊ နည်းပညာများနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိကြပေ။ မြို့ပြရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြသူများသည် စရိတ်တတ်နိုင်သည့်အိမ်ရာများ မရှိသည့်အတွက် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ပြီး ဝန်ဆောင်မှုမလုံလောက်သော နေရာများတွင် အခြေချလေ့ရှိကြသည်။ ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသူများတွင် ငွေကြေးသုံးစွဲနိုင်မှုအကန့်အသတ်ရှိသည့်အတွက် ဘေးအန္တရာယ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ရုတ်တရက်ထိခိုက်မှုများမှ ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ အမျိုးသမီးများတွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်နိုင်မှုအခွင့်အလမ်း ပိုမိုနည်းပါးသောကြောင့် အခြားသူများ၏ မြေယာများပေါ်တွင်ပိုမိုမှီခိုနေရပြီး သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးသည့်အခါတွင် ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်နိုင်ခြေပိုမိုများပြားသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေကို ပိုမို တိုးပွားစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခင် နှစ်ပေါင်း ၆၀ ခန့် အတွင်းရှိ မှတ်တမ်းများအရ ရာသီဥတုပြင်းထန်သည့် ဖြစ်ရပ်များ၏ ပြင်းအား ပိုမိုတိုးပွားလာပြီး ပိုမိုဆိုးရွားလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရာသီဥတုဆိုင်ရာ နမူနာပုံစံများသည် အနာဂတ်တွင် ပိုမိုပြင်းထန်သည့် ပြောင်းလဲမှုများကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားသည်။ မိုးရွာသွန်းမှု ပိုမိုသည်ထက်ခြင်း၊ အပူချိန်အလွန်ပြင်းထန်ခြင်းနှင့် အပူပိုင်း ဆိုင်ကလုန်းများ၏ ပြင်းအားနှင့် အကြိမ်ရေတို့ ပြောင်းလဲလာခြင်းကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေကို ထပ်မံတိုးပွားစေလိမ့်မည်။^၂ ယင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်သူလူထု၊ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် အထိခိုက်လွယ်ဆုံးသူများ၏ဘဝများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူထု အခြေပြု ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ဆောင်မှုများကို 'သီးခြား' လုပ်ဆောင်မှုများအဖြစ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေပြီး အတိုင်းအတာသတ်မှတ်ချက်မရှိဘဲ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ အရင်းအမြစ်များကို တိုက်ဖျက်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုအဆင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းများကို သီးခြားစီမံကိန်းအခြေခံသည့် လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော်သည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများသည် အထိခိုက်လွယ်ဆုံးသူများကိုဦးတည်ထားပြီး ပြည်သူလူထု၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ မြို့နယ်တာဝန်ရှိသူများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး ပုံဖော်ရေးဆွဲထားသော်လည်း များသောအားဖြင့် ကျေးရွာအဆင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အဆက်အစပ်မရှိသည့် သီးခြားလုပ်ငန်းများအဖြစ် အကောင်အထည်ဖော်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ရလဒ်တစ်ခုအနေဖြင့် ယင်းတို့ကို တိုးချဲ့ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေပြီး ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက်လည်း အခက်အခဲများ ရှိနေသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူလူထု၏ အသင့်ပြင်ဆင်ထားမှုနှင့် တုံ့ပြန်နိုင်မှု စွမ်းရည် ခိုင်မာစေခြင်းအတွက် သီးခြား လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည့်အတွက် ယင်းတို့၏ နယ်ပယ်မှာ ကျဉ်းမြောင်းနေပြီး ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုများ၏ အခြေခံအကြောင်းတရားများကို တိုက်ဖျက်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။

၁။ D. Guha-Sapir၊ R. Below နှင့် P. Hoyois ။ EM-DAT - CRED/OFDA နိုင်ငံတကာ သဘာဝဘေး အချက်အလက် စုစည်းမှု၊ www.emdat.be၊ ဘယ်ဂျီယံ၊
ဘယ်ဂျီယံ: Université catholique de Louvain.
၂။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရည်ရွယ်ထားသော အမျိုးသားအဆင့် သတ်မှတ်ထားသည့် အထောက်အကူများ၊ နေပြည်တော်။

II. အခွင့်အလမ်းများ - ပေါ်ပေါက်လာနေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မတူညီသောကဏ္ဍများနှင့် အကြောင်းအရာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးပွားလာခြင်း နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျ ရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် မူဝါဒရှုထောင့်များတိုးချဲ့ခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အခွင့်အလမ်းများပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေဆဲဖြစ်သည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးမှု အခြေအနေအတွက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အားကောင်းစေရေးအတွက် ခိုင်မာသည့် အခြေတစ်ခု ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ပြည်သူ ဗဟိုပြု အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများရရှိရေးအတွက် ဒေသအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်မှုတိုးမြှင့်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်မှုအဆင့်အမျိုးမျိုးကြား တပြေးညီ ချိတ်ဆက် မှုများခိုင်မာစေခြင်း စသည့် လုပ်ဆောင်နေဆဲ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအခြေအနေအတွက် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အားကောင်းစေရန် ခိုင်မာသည့် အခြေတစ်ခု ပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူထုအဆင့်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာစေရေးအတွက် မတူညီသောကဏ္ဍများနှင့် အကြောင်း အရာများတွင် လုပ်ငန်းများ စတင်နိုင်သည်။ လူထု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ - လူမှုစီးပွားပရိယိုင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေရှိ သည့်အခြေအနေ၊ ကဏ္ဍများနှင့် အကြောင်းအရာများ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ- အပေါ်မူတည်၍ ဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် လုပ်ငန်းများ စတင်နိုင်သည့် နယ်ပယ်များသည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားနိုင်ပြီး အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲလာနိုင်သည်။ လုပ်ငန်းများ ချက်ချင်း စတင်နိုင်သည့် အချို့ နယ်ပယ်များမှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်သည်။

- ကျေးလက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် ကျေးရွာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ - အောက်ခြေမှအထက်သို့ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်း၊ လူထုဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသူများထံ ဦးတည်ထားသည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုအခြေအနေတွင် ပြည်သူများကိုလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရန်နှင့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာ လာစေရန် အခွင့်အလမ်းများပေးသည်။
- မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး - သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတုအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေများ ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာတွင် ပြည်သူ လူထု ပါဝင်မှုကို အားပေးသည့် အားလုံးပါဝင်သော နေရာအလိုက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းများ၊ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရေး ကဏ္ဍ တွင် ဘေးကင်းသည့်ဆောက်လုပ်ရေးအလေ့အထများအကြောင်း အသိပညာပေးခြင်း၊ အသေးစားလုပ်ငန်းများ၏ ပိုင်ဆိုင် မှုများ၊ ပစ္စည်းများနှင့် ဖြန့်ဝေမှုလမ်းကြောင်းများအပေါ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့် စွမ်းရည် ခိုင်မာ စေခြင်း စသည့်တို့တွင် မြို့ပြလူထု၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေသည့် အခွင့်အလမ်း များကို တွေ့နိုင်သည်။
- သစ်တောကဏ္ဍ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး - သစ်တောပြန်လည်စိုက်ပျိုးသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူ လူထုနှင့် ထိတွေ့သည့် သစ်တောကဏ္ဍ အစီအစဉ်များသည် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောများ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍကို သိမြင်လာစေပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုပုံသဏ္ဍာန် ဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေသည်။
- ငွေကြေးဆိုင်ရာ အားလုံးပါဝင်ရေး - အမျိုးသမီးများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် အိမ်ထောင်စုများကို ထောက်ပံ့ ပေးရန် လူမှုရေးအရ တာဝန်ရှိသည့် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်းများသည် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေးအစီအစဉ်များ အတွက် တတ်နိုင်သည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ လက်လှမ်းမီရန် ဖော်ဆောင်ပေးသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အတွက် အသေးစားအာမခံလုပ်ငန်းများသည်လည်း ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် ငွေပေါ်လွယ်စေသည့်အတွက် လူထုကို အလျင်အမြန် ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။
- လူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု - ငွေလွှဲပြောင်းမှုများနှင့် လုပ်အားအတွက် ငွေပေးချေသည့် အစီအစဉ်များသည် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်ခံရသည့်လူထုထံ ဦးတည်ချက်ထားရှိသည့် အထောက်အပံ့များ (ဥပမာ အမျိုးသမီးများဦးဆောင် သည့် အိမ်ထောင်စုများထံ)နှင့် လက်ဝင်း အထောက်အပံ့များပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်များ၏ သက်ရောက်မှုကို လျော့ချပေးပြီး လူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ခြံ့ခိုင်၍ အထောက်အကူပြုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲရေးမူဝါဒရှုထောင့်သည် လူထု၏ ဘေးအန္တရာယ်ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအား ကောင်း စေရန် အခြေခံအုတ်မြစ်ချပေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု ရှုထောင့်သည် ဥပဒေပြုရေး၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေး စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ငန်း အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့် စနစ်များ၊ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ထားရှိပုံများ၊ စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း ကွန်ရက်များကြောင့် လွန်ခဲ့သည့် နှစ် အချို့အတွင်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။

III. လုပ်ငန်းများ - မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူ့လူထု၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် လုပ်ငန်းများစွာ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများအနက် အများစုကို ပြည်သူ့လူထု၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျေးရွာ အုပ်စု/ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများ မိတ်ဖက်လက်တွဲ၍ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ကျန်လုပ်ငန်းများကို အစိုးရအဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့ကိုမူ ဖွံ့ဖြိုးမှု မိတ်ဖက်များမှ အထောက်အပံ့များဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

1. ပြည်သူ့လူထုအတွက် လုပ်ငန်းများ

- (၁) သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေတွင်အဖြစ်များသည့် သဘာဝဘေးများ၊ ယင်းတို့ကို တွေ့ကြုံနေရသည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်လွယ်မှုများ၊ လူမှုစီးပွားရေး ထိခိုက်လွယ်မှုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်
- (၂) တစ်ဦးချင်းစီနှင့် လူထု၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအား ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်မှု ပိုမိုမြင့်မားသည့် စံနှုန်းများအတွက် ပုံစံရေးဆွဲနိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ နှင့် ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်
- (၃) သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရန် အိမ်ထောင်စုများ နှင့် ပြည်သူ့လူထုအဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန် (၄) အိမ်ထောင်စုများ နှင့် ကျေးရွာအဆင့်တွင် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရှိမှု အစီအစဉ်များ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်
- (၅) ကြိုတင် အသိပေးချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ ရှာဖွေကယ်ဆယ်ခြင်း တို့အပါအဝင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အတွက် လူငယ်စေတနာ့ဝန်ထမ်း စွမ်းရည်များ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်
- (၆) ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် (ငွေကြေးနှင့် လူသား) သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အသုံးပြုနိုင်ရန် ကျေးရွာအုပ်စု/ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများ၊ ဒေသတွင်းအရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန်

2. ကျေးရွာ အုပ်စု/ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများအတွက် လုပ်ငန်းများ-

- (၁) ကျေးရွာ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းများတွင် (သဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေအရ) အကျိုးစီးပွားမတူညီသည့် အုပ်စုအမျိုးမျိုး (ပိုမိုဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ထိခိုက်လွယ်သည့် ပြည်သူများ၊ ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသည့် အုပ်စုများ၊ ဒေသတွင်းပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ) တို့၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နည်းစနစ်များ ကျင့်သုံးရန်
- (၂) ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကျေးရွာသဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းများကြား အချိတ်အဆက်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေရန်
- (၃) ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်အတွင်း သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေး လိုအပ်ချက်များပါဝင်စေရန်နှင့် ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများ၊ ကဏ္ဍဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ စီမံကိန်းများမှတစ်ဆင့် ငွေကြေးပံ့ပိုးပြီး ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ အကြောင်းရင်းများကို ဖြေရှင်းရန်
- (၄) ကျေးရွာ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်များအတွက် မြို့နယ်အဆင့်တွင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရန်

3. အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအတွက် လုပ်ငန်းများ

- (၁) သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရေး လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုကို အထောက်အပံ့ပေးရန်
- (၂) စီမံကိန်းများ ပုံစံရေးဆွဲစဉ်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်စဉ် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်
- (၃) ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်သည့် အစီအစဉ်များ (ပိုမိုဘေးကင်းသည့် အိမ်ရာများ၊ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မှုများ၊ ဂေဟစနစ် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားမှု) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်စဉ်အတွင်း ပြည်သူလူထုကို စွမ်းရည် တည်ဆောက်ပေးရန်
- (၄) ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းများ၊ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးအတွက် အစိုးရ အစီအစဉ်များ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများ၊ အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်းများ၊ အစရှိသည်တို့ မှတစ်ဆင့် အိမ်ထောင်စုများ နှင့် ပြည်သူလူထုအဆင့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ် များကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်၊ ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် (၅) အစိုးရနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်များမှ ပံ့ပိုးသည့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်များတွင် ပိုမိုဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုများ၊ ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသူများနှင့် ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသူများ၏ လိုအပ်ချက်များကို အသေအချာပါဝင်စေရန်
- (၆) ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရာမှရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များအတွက် ခိုင်မာသည့်သက်သေများ ရရှိရန် ပြည်သူလူထုဦးဆောင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ ရလဒ်များကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်နွယ်သူ အားလုံးထံမျှဝေရန်

4. မြို့နယ်အဆင့်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရများအတွက် လုပ်ငန်းများ -

- (၁) မြို့နယ်အဆင့်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တို့ရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များရေးဆွဲခြင်း၊ အသုံးစရိတ်သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့၏ အချိတ်အဆက်များ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် (ဥပမာ- ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် စွမ်းရည်များတိုးတက်စေရန်)
- (၂) သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခြင်း
- (၃) အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ရန်အတွက် မြို့နယ်ရှိအမျိုးမျိုးသော မြို့နယ်တာဝန်ရှိသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနအဖွဲ့ဝင်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အားကောင်းစေရန်
- (၄) ပြည်သူလူထုအဆင့်အတွက် ဦးတည်ထားသည့် ကဏ္ဍအလိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု သေချာစေရန် (ဥပမာ- ပြည်သူလူထု သစ်တောကဏ္ဍ၊ လူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အစီအစဉ်များ အစရှိသည်)

5. ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်များအတွက် လုပ်ငန်းများ -

- (၁) သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိမှုကို အထောက်အပံ့ပေးရန်
- (၂) ပြည်သူလူထု၊ ဒေသ တာဝန်ရှိသူများ နှင့် ပြည်သူလူထု အခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ ကြားတွင် ရေရှည် စွမ်းရည်တည်ဆောက်မှု နှင့် အချင်းချင်း လေ့လာသင်ယူမှုတို့အတွက် အထောက်အပံ့ပေးရန်
- (၃) ဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်ရေး အစီအစဉ်များ ကုန်ဆုံးသွားမှုကို ကာကွယ်ရန် ဥပဒေရေးရာနှင့် စည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ ကွာဟချက်များ (ဥပမာ အသေးစားလုပ်ငန်းများရှိ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ကွာဟချက်များ) အတွက် နည်းပညာပံ့ပိုးမှုပေးရန်
- (၄) ပြည်သူလူထုအဆင့်အတွက် ဦးတည်ထားသည့် စီမံကိန်းများ (ချေးငွေများ၊ ထောက်ပံ့ငွေများ နှင့် နည်းပညာ ပံ့ပိုးမှုများ)တွင် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေများ ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားမှု သေချာစေရန်
- (၅) ပြည်သူလူထုအဆင့်တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် ဆန်းသစ်သည့်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ချဉ်းကပ်မှုများ ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်မှုကို အထောက်အပံ့ပေးရန်

အပိုင်း(၁) နောက်ခံအကြောင်းခြင်းရာများ

၁.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ

(သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ကြုံတွေ့ရမှုများ၊ ထိခိုက်လွယ်မှုများ၊ ပေါင်းဆုံမိခြင်း)

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးများကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုများကို သိသာထင်ရှားစွာ တွေ့ကြုံခံစားနေရပြီး ပြည်သူလူထု၊ ဒေသ အလိုက်နှင့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးများကို ထိခိုက်နှစ်နာစေ လျက်ရှိပါသည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ် မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အတွင်း သဘာဝ ဘေးများကြောင့် လူဦးရေ ၁၄၀၀၀၀ ခန့် သေဆုံးခဲ့ပြီး လူဦးရေ ၅ သန်း၏ ဘဝများနှင့် အသက်မွေးကျောင်းလုပ်ငန်းများ ထိခိုက် ခဲ့ရကာ တိုက်ရိုက် ရုပ်ဝတ္ထုဆုံးရှုံးမှု အနေဖြင့် ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဘီလီယံခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။^၃ ပုံစံပြု စိစစ် လေ့လာချက်များအရ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် ရေရှည်တွင် နှစ်စဉ် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂.၁ ဘီလီယံ ဆုံးရှုံးနေရပြီး အဆိုပါပမာဏမှာ ၂၀၁၄ခုနှစ် ပြည်တွင်း အသားတင် ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုး (GDP) ၏ ၃.၂၃% ခန့် ရှိပါသည်။^၄

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကြောင့် သဘာဝဘေးဒုက္ခများ ခံစားနေရပြီး အဆိုပါဘေးဒုက္ခများသည် နိုင်ငံအနှံ့တူညီမှုမရှိဘဲ ကွဲပြားခြားနားကြပါသည်။ ဥပမာ- ပင် လယ်ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ပြည်သူများ သည် အပူပိုင်းဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း၊ မုန်တိုင်းဒီရေလှိုင်း၊ ဆူနာမီ နှင့် ပင်လယ်ဆားငန်ရည်ဝင်ရောက်ခြင်းအန္တရာယ်များကို ကြုံ တွေ့ ရနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ ဒေသများသည် မြေငလျင် လှုပ်ခြင်း၊ မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းခြင်းကြောင့် ရေကြီးခြင်း၊ မြေ ပြိုခြင်း၊ မြစ်ကမ်းပါးပြိုခြင်းနှင့် မီးလောင်ခြင်း အန္တရာယ်များကို ကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။ မိုးနည်းပါးသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသူများအနေဖြင့် နှစ်ပေါင်း များစွာ သစ်တောပြုန်းတီးမှုများကြောင့် မိုးခေါင်ခြင်းကို ခံစားရ နိုင်ပါသည်။

သဘာဝဘေးများ၏ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ် နာဂစ်မုန်တိုင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရေကြီးခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်းတို့ ကဲ့သို့ ကြီးမားသော သဘာဝဘေးများ နှင့် ရုတ်တရက် ရေကြီးခြင်းနှင့် မိုးခေါင်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ သေးငယ်သောသဘာဝ ဘေးများ၏ တဖြည်းဖြည်းစုလာသည့် အကျိုးဆက်များပါဝင် သည်။ ကြီးမားသောသဘာဝဘေးများကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများသည် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် သိသာ

မြင်သာပြီး လူအများ၏ ဂရုပြုမှုရရှိသော်လည်း သေးငယ်သော သဘာဝဘေးများ၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများကိုမူ လူအသိုင်း အပိုင်းတစ်ခု သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေဒေသအတွင်းတွင် သာ သိမြင်ကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ အဆိုပါ ဆိုးကျိုးများကို များသောအားဖြင့် ဆင်းရဲသားအိမ်ထောင်စုများ၊ အသေးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဖယ်ကြည့်ခံထားရသည့် ပြည်သူလူထု တို့တွင် ရေရှည်ဆိုးကျိုး ခံစားရသည့်အတွက် ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရသော် အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ များနှင့် ဖယ်ကြည့်ခံထားရသည့်အုပ်စုများသည် ယင်းတို့၏ လူမှု စီးပွားအခြေအနေများကြောင့် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်နိုင်ပြီး သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမိုတွေ့ကြုံရနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျရောက်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ သည် အမျိုးသမီးများအပေါ်တွင် ပိုမို၍ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေ နိုင်သည့် အချက်များကို အောက်ဖော်ပြပါဇယားများတွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမြင့်မားခြင်းသည် ပြည်သူလူထုအား ဘေး အန္တရာယ် ကျရောက်ခြေများသော အနေအထားသို့ ရောက်ရှိ စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ ၈၅%မှာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် အပူပိုင်းရုန်းနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် ဖြစ်ပါ သည်။ အဆိုပါဒေသများတွင် တောင်သူလယ်သမားများသည် လူအင်အားအသုံးပြု စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်ကို အသုံးပြုနေကြ ပြီး ချေးငွေရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ သီး ထပ်၊ သီးညှပ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို နှောင့်နှေးစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် အခြားသောအကြောင်း များကြောင့် သီးနှံပျက်စီးဆုံးရှုံးသည့်အခါ ဘေးဒုက္ခကြုံတွေ့နိုင် ခြေ ပို၍များပြားလာပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ လူမှုအသိုင်းအပိုင်း ၏ ပြင်ပရှိလူများ (ဖယ်ကြည့်ခံ ထားရသူများနှင့် ပါဝင်ခွင့် မရသူ များ)သည် ဆင်းရဲနိုင်သည့် အလားအလာပိုမိုများပြားပြီး ယင်း တို့၏ နဂိုမူလ ခက်ခဲနေသည့်အခြေအနေများတွင် (သဘာဝ ဘေးများကဲ့သို့) ရုတ်တရက်ထိခိုက်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိရန် "အကာအကွယ်များ" တည်ဆောက်နိုင်သည့်အခြေအနေ မရှိ

၃။ D. Guha-Sapir ၊ R. Below နှင့် P. Hoyois ။ EM-DAT - CRED/OFDA နိုင်ငံတကာ သဘာဝဘေး အချက်အလက် စုစည်းမှု www.emdat.be. ဘရပ်ဆဲမြို့ ဘယ်ဂျီယံ: Université catholique de Louvain.
၄။ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သုံးသပ်လေ့လာချက် အစီရင်ခံစာ။

© ADB

ပေ။ အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များသည် ခက်ခဲသည့်အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင်နှင့် တိုးတက်ရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် လူမှုရေးအဆက်အသွယ်၊ ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများမရှိပေ။ ကြိုတင်သတိပေးချက်များနှင့် တရားဝင် လူမှုရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပိုမိုထိခိုက်လွယ် ကြသည်။

လုံလောက်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများမရှိခြင်းသည် ပြည်သူလူထုအတွက် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ခြေများ ပေါက်ဖွားရာ နေရာများဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် သွင်းအားစုများ (ဓာတ်မြေဩဇာ)မရရှိခြင်း၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ သင်တန်းများ၊ ဆည်မြောင်းရေးပေးဝေရေးနှင့် ကျေးလက်လမ်းများမရှိခြင်းတို့ကလည်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဝင်ငွေကိုလျော့နည်းစေပြီး နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏သဘာဝဘေးထိခိုက်လွယ်မှုကို မြင့်မားလာစေပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ ၄၀% (သန်း ၂၀ ခန့်)သည် ဆယ်နှစ် ရာသီအသုံးပြုနိုင်သည့် ကားလမ်းများမရှိသည့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြပါသည်။ ထိုသို့ ကားလမ်းများ မရှိခြင်းသည် လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ဈေးကွက်သို့တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိရန်၊ မိခင်နှင့်ကလေး စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် မျိုးပွားကျန်းမာရေး အပါအဝင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ၊ ပညာရေးနှင့် အခြားအသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများရရှိရန် အခွင့်အလမ်း များကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုသို့ ကားလမ်းများ မရှိခြင်းက ဘေးအန္တရာယ်ခံစားရသည့် ပြည်သူလူထုထံသို့ အကူ အညီများ အလျင်အမြန်ရောက်ရှိရန်အတွက် စိန်ခေါ်မှုအဖြစ် ရှိနေပါသည်။ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကောင်းစွာ မရှိခြင်းသည်လည်း တောင်သူလယ်သမားများကို ခက်ခဲမှုနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှု ပို၍ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို

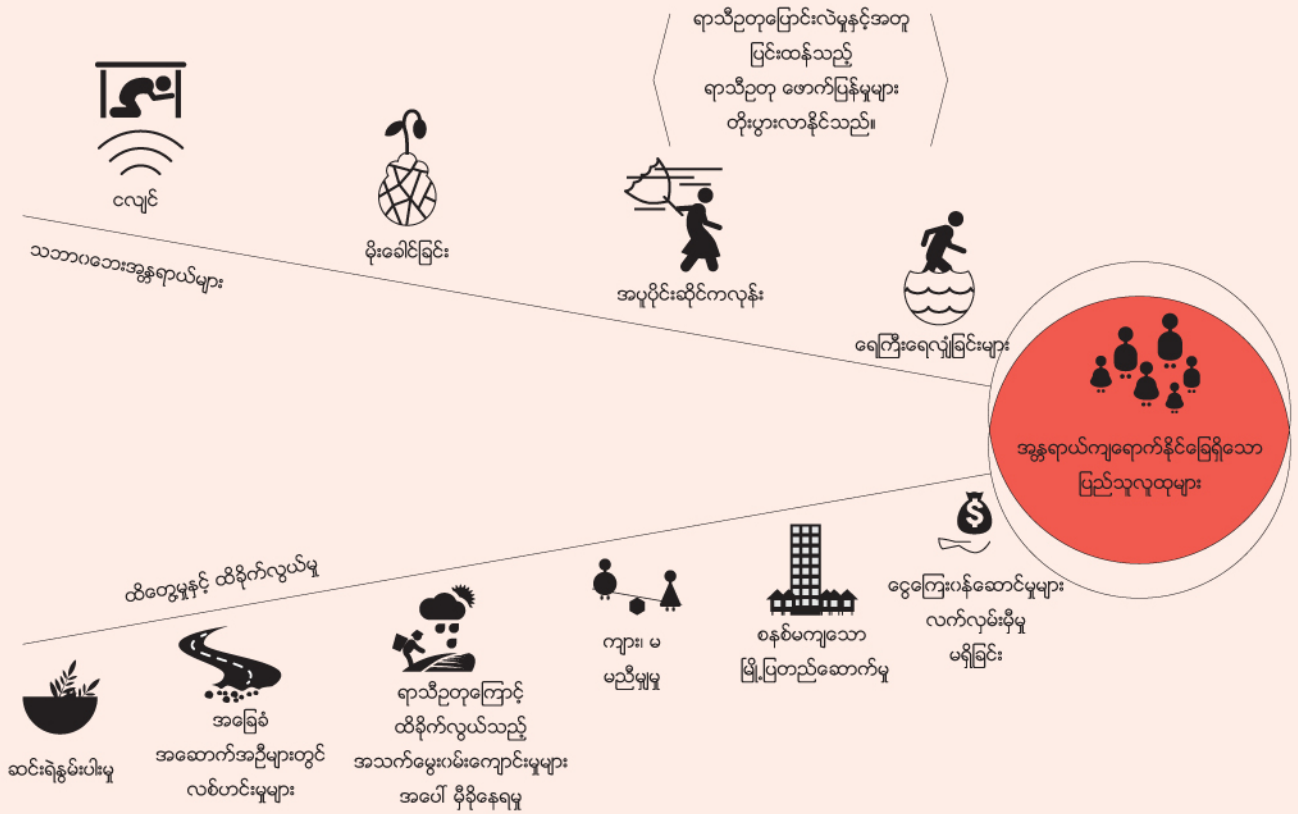
ဇယားကွက် ၁ - မြန်မာနိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးများ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်လွယ်မှု မြင့်မားရသည့် အကြောင်း

အမျိုးသမီးများသည် အောက်ဖော်ပြပါအကြောင်းများကြောင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမိုခံစားရပါသည်။

- ကျေးလက်ဒေသများတွင် အမျိုးသမီးများသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းခွင်တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း သူတို့ကို တောင်သူလယ်သမားအဖြစ်ထက် အလုပ်သမားအဖြစ်သာ ရှုမြင်ကြပြီး အကြေးငွေလည်း အမျိုးသားများထက် လျော့နည်း၍ ရရှိကြပါသည်။ ဝင်ငွေပိုမိုနည်းပါးသည့် အတွက်ကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်မည့် ရေရှည် တည်တံ့သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ၊ စုငွေများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ စုဆောင်းနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း ပိုမိုနည်းပါးသည်။
- အမျိုးသမီးများသည် မကြာခင်ဆိုသလို မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှလည်း ငြင်းပယ်ခြင်းခံရပါသည်။ ထို့အတွက် အမျိုးသမီးများသည် လုံခြုံမှုပိုမိုအားနည်းသည့် မှီခိုနေရသော အခြေအနေမျိုးသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ အခြားသူများ၏ လယ်ယာများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသည့် အမျိုးသမီးများတွင် ဝင်ငွေရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာ အဆိုးကြုံနိုင်ခြေ လျော့ချသောနည်းလမ်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည့် အတိုင်းအတာလည်း နည်းပါးသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပွားပြီးသည့်အခါတွင် ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်မှုမရှိသည့် ထိခိုက်လွယ်မှုများ ရှိနေပါသည်။
- အမျိုးသမီးများတွင် ချေးငွေရရှိမှုအကန့်အသတ်များရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရုတ်တရက် စိတ်ထိခိုက်ရာအခြေအနေများနှင့် နေ့စဉ်စိတ်ဖိစီးမှုများ ရှိသည့်အခါတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ မထိခိုက်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ရွေးချယ်စရာများ အမျိုးသမီးများထံတွင် မရှိပေ။
- အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် အိမ်တွင်းမူလုပ်ငန်းများတွင် အချိန်ပိုပေးရသဖြင့် ယင်းတို့၏ အကျိုးရှိသည့် အချိန်များနှင့် လုပ်ငန်းသွားလာနိုင်မှုတို့တွင် အကန့်အသတ်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းများနှင့် ဝင်ငွေတို့ နည်းပါးနေစေသည်။
- အမျိုးသမီးဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုအများစုတွင် တယ်လီဖုန်းပိုင်ဆိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် တယ်လီဖုန်းကိုယောက်ျားများက ပိုင်ဆိုင်ကြသဖြင့် အမျိုးသမီးအများစုမှာ တယ်လီဖုန်းကို မည်ကဲ့သို့အသုံးပြုရမည်ကို မသိကြပါ။ ယင်းသို့ သတင်းအချက်အလက် အလွယ်တကူ မရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် နေ့စဉ်ဆုံးဖြတ်ချက်များပြုလုပ်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး အမျိုးသမီးများသည် ကြိုတင်သတိပေးသည့်စနစ်များနှင့် ထိစပ်မှု ပိုမိုနည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို ဂရုပြုမိမှု ပိုမိုနည်းပါးသည်။
- အမျိုးသမီးဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ နေအိမ်များသည် ကြံ့ခိုင်မှုအားနည်းကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့မှာ ပို၍ဆင်းရဲနွမ်းပါးကြပြီး နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အခြားသူများအပေါ် တွင်းအားကိုးနေရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရေကြီးခြင်း သို့မဟုတ် ဆိုင်ကလုန်းများကဲ့သို့ အခြေအနေများတွင် ထိခိုက်နိုင်ခြေ ပိုမိုများပြားသည်။
- အမျိုးသမီးများသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းစွာသိရှိခြင်းမရှိကြပါ။ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချရာတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်မှု အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အမျိုးသမီးများ၏အမြင်များပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ၎င်းတို့၏အမြင်များမှ ရရှိလာနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများ အလွန်နည်းပါးနေပါသည်။

ပုံ ၁။ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေဖြစ်သည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများ

သို့ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ကောင်းစွာမရရှိခြင်းသည် မမျှော်လင့်သော အဖြစ်အပျက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ ၎င်းတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှု စွမ်းရည်ကို ကျဆင်းစေပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် လူဦးရေအများစုမှာ ငွေကြေးဆိုင်ရာ တရားဝင် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် အာမခံလုပ်ငန်းများကို ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် အတိုးနှုန်းမြင့်မားသည့် တရားမဝင်ရေးငွေများအပေါ်တွင် မှီခိုလာရပြီး အကြွေးတင်ခြင်းနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသို့ သာရာဆီသို့ ရောက်ရှိသွားစေပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နောင်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဘေးဒုက္ခများ၊ အခက်အခဲများ၊ အကျပ်အတည်းများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းမရှိသည့် ရေရှည်ထိခိုက်လွယ်သူများ ဖြစ်လာကြပါသည်။

စနစ်တကျဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမရှိခြင်းသည် ပြည်သူလူထုအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမိုကြုံတွေ့စေပြီး ထိခိုက်လွယ်မှုကိုလည်း တိုးမြှင့်စေပါသည်။ မြို့ပြများ စနစ်တကျ မဟုတ်ဘဲ ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားလာခြင်းသည် မြေယာအသုံးပြုမှု စီမံခန့်ခွဲရေး ညံ့ဖျင်းခြင်း၊ လုံခြုံမှုမရှိသော အိမ်ယာအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် တရားမဝင် အခြေချနေထိုင်ခြင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ရေပေးဝေရေး စနစ် မကောင်းခြင်း၊ လျှပ်စစ်စီး မကြာခဏ ပြတ်တောက်ခြင်း၊ ကောင်းမွန်သည့် ရေထုတ်မြောင်းစနစ် မရှိခြင်းနှင့် ရေဆိုးထုတ်

စနစ် မရှိခြင်းတို့ဖြင့် ပြည့်နက်နေသည့် မြို့ပြအခြေအနေများသည် ရေကြီးခြင်း၊ ငလျင်လှုပ်ခြင်းနှင့် အခြားသော ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ဆိုးဝါးသည့်အခြေအနေများ ဖြစ်လာသည့်အခါ လူတို့၏ကျန်းမာရေးနှင့် နေထိုင်မှုဘဝများကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ထိခိုက်စေပါသည်။

ပျမ်းမျှအပူချိန်မြင့်မားလာခြင်း၊ မိုးရေချိန်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း (အချို့နေရာများတွင် မိုးပိုမိုများပြားလာ၍ အချို့နေရာများတွင် မိုးနည်းပါးသွားခြင်း)၊ အနောက်တောင်ပတ်သုန်ရာသီအဝင်နောက်ကျပြီးအထွက်စောနေသောကြောင့်ပတ်သုန်ရာသီဥတုကာလတိုတောင်းလာခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း အကြိမ်အရေအတွက် များပြားလာကာ ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်း စသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကလည်း သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ ပိုမိုများပြားလာစေပါသည်။^{၅၂} လက်ရှိ ရာသီဥတုနှင့်ဆိုင်သည့် အခက်အခဲများတွင် အများဆုံးရုန်းကန်ဖြေရှင်းနေရသူများသည် ပိုမို၍ ခက်ခဲသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကိုလည်း ရှေ့ဆုံးမှရင်ဆိုင် တွေ့ကြုံရမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် အဆိုးကျိုးနိုင်ခြေများနှင့် ပြင်းထန်သည့်ဖြစ်ရပ်များသည် ဆက်လက်တိုးပွားလာနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

၅၂။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် လုပ်ငန်းများ။ နေပြည်တော်။

ထိုပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ကဏ္ဍများစွာတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါသည်။ ကဏ္ဍအသီးသီး၏ ထိခိုက်လွယ်မှုသည်လည်း ပို၍ ဆိုးဝါးလာနိုင်သည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ ဥပမာ- လယ်ယာစိုက်ပျိုးကဏ္ဍတွင် စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်မှုအတွက် ရာသီဥတုအခြေအနေပေါ် များစွာမှီခိုနေခြင်း၊ ရေရှားပါးသော အပူပိုင်းဒေသများတွင် ရေအရင်းအမြစ်များလျော့နည်းလာခြင်း၊ မြေအောက်ရေထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများပြားလာခြင်း၊ ရေရှားပါးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရောဂါများနှင့် အပူချိန်လွန်ကဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရောဂါများ ပိုမိုဖြစ်ပွားလာခြင်း၊ သစ်တောကဏ္ဍတွင် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ ပြင်းထန်ဆိုးဝါးသော ရာသီဥတုများနှင့် မိုးခေါင်ခြင်းတို့ကလည်း လူတို့၏ပယောဂအပြင် သစ်တောများကို ပိုမိုပျက်စီးစေပါသည်။ ကမ်း ရိုးတန်းဒေသများတွင်လည်း ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အပူချိန် မြင့်တက်လာခြင်းက ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ၏ ပြင်းအား ပိုမို လာစေခြင်း၊ လေပြင်းမုန်တိုင်းနှင့် မုန်တိုင်းဒီရေလှိုင်းများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် ထုတ်လုပ်မှုလျော့နည်းခြင်း တို့ကို ဖြစ်စေပါသည်။^၆

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သော ထိခိုက်လွယ်မှုများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၊ စနစ်တကျမဟုတ်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများပေါင်းစုံလာခြင်းတို့က မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ များပြားလာကြောင်း ပုံ (၁) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် ယင်းကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးများ၏ ဆိုးကျိုးများသည် ဇယားကွက် ၂ ရှိ ဥပမာများတွင် တွေ့မြင်ရသည့် ရေရှည်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်။

သို့သော် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ရှုပ်ထွေးပြီး တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက်နေသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များသည် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြေခံ အကြောင်းရင်းများဖြစ်သော်လည်း ကဏ္ဍများစွာ (စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် မြို့ပြ ဖွံ့ဖြိုးရေး) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ခေါင်းစဉ်များ (အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေး၊ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အစရှိသည့်) လုပ်ငန်းများကလည်း အဆိုပါ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် ကူညီပေးနိုင်ကြပြီး သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများကို လျော့ချပေးနိုင်ပါသည်။

၆။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ညီလာခံမူဘောင်၏ အောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကနဦး ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှု။ နေပြည်တော်။

ဇယားကွက် ၂- သဘာဝဘေးများ၏ ရေရှည်ဆိုးကျိုးများ

ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ်၏ နောက်ဆက်တွဲ ရေရှည်ဆိုးကျိုးများ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ်ပြီးသည့်နောက် စိုက်ပျိုးမြေများအတွင်း ပင်လယ်ဆားငန်ရေများ ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် ကျွဲနွားများ၊ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ၊ မျိုးစေ့များစသည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး သွင်းအားစုများဆုံးရှုံးခြင်းတို့က သီးနှံအထွက်နှုန်းကို သိသာစွာ လျော့ကျစေခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူ ငါးဖမ်းလေ့၊ ငါးဖမ်းပိုက် စသည့် ငါးဖမ်းကိရိယာများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းကလည်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို များစွာထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုထိခိုက်မှုများကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ၊ ရေလုပ်သားများနှင့် အခြားသူများအပေါ် ထိခိုက်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်ငွေလျော့ကျခြင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် အကြွေးများကို ပြန်မဆပ်နိုင်ခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်အတွက် ထပ်မံငွေချေးယူရခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ လယ်ယာကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း ကျဆင်းလာခြင်းသည် မြေယာမဲ့ လယ်ယာလုပ်သားများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုလျော့နည်းလာခြင်း ပုံမှန်ဝင်ငွေမရှိသောသူများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ စေခဲ့ပါသည်။ သုတေသန တွေ့ရှိချက်များအရ ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ်ဖြစ်ပြီး (၅)နှစ်အကြာတွင် မုန်တိုင်းဘေးသင့်ကျေးရွာများအနက် ၂၅%သာ ပြည်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အကိုးအကား - ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ အခြားနာဂစ်တစ်ခုနေ့စဉ်ရိုက်ခတ်လျက်ရှိသည့်- နာဂစ်ဖြစ်ပွားပြီး ၅ နှစ်အကြာ လူမှုရေး ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ စောင့်ကြည့်လေ့လာချက်။ ဝါရှင်တန်ဒီစီ။

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ရေကြီးခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်းတို့ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ရေရှည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လိုအပ်ချက်များ

အလားတူ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုပုံစံများကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ရေကြီးခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်းတို့ဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ကြုံတွေ့ ခဲ့ရပါသည်။ ဥပမာ- ဧရာဝတီတိုင်းကဲ့သို့သော ရေကြီးခြင်းဆိုးဝါးစွာခံစားခဲ့ရသည့်ဒေသများတွင် မျှော်မှန်းထားသည့် သီးနှံအထွက် ၆၃% ခန့် လျော့နည်းနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ သီးနှံအထွက်နှုန်း လျော့နည်းကျဆင်းခြင်းသည် လယ်သမားများနှင့် လုပ်သားများ၏ဝင်ငွေရရှိခြင်းကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ထိခိုက်စေရုံသာမက မိသားစုဝင်ငွေလျော့နည်းလာခြင်းသည် နောက်နှစ် စိုက်ပျိုးရာသီအတွက် လိုအပ်သည့် မျိုးစေ့နှင့် ဓာတ်မြေဩဇာကဲ့သို့သော စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများရရှိနိုင်မှုကို လျော့နည်းသွားစေပါသည်။ အဆိုပါဝင်ငွေလျော့နည်းမှုကို မြေရှင်းရန်အတွက် ပြည်သူလူထုသည် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် မျိုးစေ့များကို ဒေသရှိ ဈေးများ၊ ကုန်သည်များထံမှ ချေးငွားခြင်း၊ မြင့်မားသောအတိုးနှုန်းနှင့် ငွေချေးစားသူများထံမှ ငွေချေးယူခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်လာကြပါသည်။ လယ်သမားများသည် ပေါင်းလိုက်ခြင်းနှင့် အခြားသောလယ်ယာလုပ်ငန်းခွင် ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်သားများငွားရမ်းရန် ငွေကြေးမတတ်နိုင်သဖြင့် နောက်နှစ်အတွက် သီးနှံအထွက်နှုန်းကိုလည်း ထပ်မံလျော့နည်းစေပါသည်။

အကိုးအကား - မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ရေကြီးခြင်းများ နှင့် မြေပြိုခြင်းများ၏ သဘာဝဘေးဖြစ်ပွားပြီးနောက် လိုအပ်ချက်များ သုံးသပ်လေ့လာချက်။ နေပြည်တော်။

၁.၂။ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေရန် ပြည်သူလူထုအခြေပြု ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများ လိုအပ်ခြင်း

သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေသည် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားမှု ရှိပြီး နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ဒေသခံပြည်သူများ ကသာ အများဆုံးခံစားကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး အခြေရှာရာတွင် ဒေသအလိုက် သာ ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး အဆိုပါဒေသတွင်နေထိုင် အလုပ်လုပ် ကြသည့် ပြည်သူလူထုကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေရမည်ဖြစ် ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအချက်များက အဘယ် ကြောင့် ပြည်သူလူထု ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးကြောင်း ဖော်ပြလျက် ရှိပါသည်။

- ပထမဦးစွာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ထိတွေ့မှု- သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေအစိတ်အပိုင်း ၃ ခုအနက် ၂ ခု သည် ပထဝီဒေသအလိုက် ဖြစ်တတ်သည့် သဘော ရှိပါသည်။ ယင်းတို့သည် နေရာဒေသတစ်ခုတွင် စတင်ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပြီး ဒေသအချို့ကိုသာ ဘေးဒုက္ခ ကျရောက်စေပါသည်။ ထို့ ကြောင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ဖြစ်ပွားမှု ပုံသဏ္ဍာန် များနှင့် ပြောင်းလဲမှုများကို လေ့လာရန်နှင့် ပြည်သူများ၊ ယင်း တို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် ထိတွေ့ခြင်းတို့ကို သုံးသပ်ရန်အတွက် ဒေသအလိုက် အတွေ့ အကြုံ ဗဟုသုတများကိုပါ လေ့လာရန် လိုအပ်ခြင်း
- ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် ပြည်သူလူထုအတွင်း၌ မတူညီသော အုပ်စုများ၊ မတူညီသောလူအမျိုးမျိုးသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများအပေါ် အမြင်မတူညီကြပါ။ ၎င်းတို့သည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေကို ပုံဖော် ရာတွင် ကွဲပြားသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်နေကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘေး အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေများ (ယင်းတို့၏ သမိုင်းကြောင်း အရ ဖြစ်ပွားသည့်ပုံစံများနှင့် တွေ့မြင်ရသည့် ပြောင်းလဲမှုများ) ဖော်ထုတ်ရာတွင် ပြည်သူလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း၏ အရေးပါမှု

- တတိယအနေဖြင့် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်နိုင်ခြေများတွင် မရေရာမှုများ - အထူးသဖြင့် ပြင်းထန်သည့် သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များ၏ ပမာဏနှင့်ပြင်းအား ပြောင်းလဲမှုများ ရှိနေ ခြင်း၊ အနာဂတ်စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့၏ နှုန်းထားနှင့် သဘောသဘာဝတို့ကြောင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရာတွင် အကောင်းဆုံး နည်းလမ်း များမှာ မရေရာမှုများကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ပြီး စီမံခန့်ခွဲသည့် ချဉ်းကပ်မှုများ ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် သဘာဝဘေး ကျ ရောက်နိုင်ခြေများ၏ အဓိက အကြောင်းများသည် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် ခွဲထုတ်မရအောင် တွဲဖက်လျက်ရှိ သဖြင့် ပြည်သူလူထုအတွက် အကောင်းဆုံး သဘာဝဘေး ကျ ရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချနိုင်ရေးအခြေမှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ချက်ချင်း ရရှိနိုင်ပြီး အန္တရာယ်၏ ပြင်းအား နှင့် ကြိမ်ရေ ပြောင်းလဲနိုင်ခြေများအပေါ် လိုက်၍ ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်ရှိသည့် ဖြေရှင်းနည်းဖြစ်သည်။
- စတုတ္ထအနေဖြင့် - ဒေသအဆင့်တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် လျော့ချရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပုံမှန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် ကောင်းမွန်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများ လက်ဝင်း တိုက်ရိုက် မရရှိသည့်အတွက် ယင်းတို့အတွက် ပိုမို စိတ်အားထက်သန် လာစေရန် လိုအပ်နေသည်။

၁.၃။ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဦးစားပေး ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး၊ ဖွင့်လင်းမှုမြင်သာမှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးမှု၊ အားလုံးပါဝင်မှုတို့ကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက် ပေးရေး၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးရေး၊ ပြည်သူလူ ထု အထူးသဖြင့်ကျေးလက်နေ ပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ တိုးတက် မြှင့်မားရေးတို့ကို ရည်ရွယ်လျက် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ဆောင် လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကဏ္ဍအသီးသီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ် အသီးသီး၌ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကို ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်း မရှိပါက မျှော်မှန်းထားသော ရလဒ်များကို မရရှိနိုင်သည့် အပြင် အချို့နေရာများ၌ ပြည်သူလူထု၏ လက်ရှိ သဘာဝဘေး ထိခိုက်လွယ်မှုများကို ပိုမိုတိုးပွားသွားစေနိုင်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသရှိ ဒီရေတော များကို ဆက်လက်ဖျက်ဆီးနေမည်ဆိုပါက ဒီရေတောများ၏ မှန်တိုင်းဒီရေလှိုင်းများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် စွမ်းအားများ ကို လျော့နည်းစေရုံသာမက ငါးမျိုးစိတ်ပေါင်းများစွာ သဘာဝ အတိုင်း ခိုအောင်းရာနေရာများကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ဖြစ်စေပြီး ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ အပေါ် ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ရေ ရှည် အကျိုးမပြုနိုင်သည့် အလေ့အကျင့်များကို ဆက်လက် ပြုလုပ်နေမည်ဆိုပါက သဘာဝဘေး အကြီးစား၊ အသေးစား၊ သဘာဝဘေး အမျိုးမျိုးသည် မြန်မာလူနေမှု ဘဝ လက္ခဏာ တစ်ရပ်အဖြစ် ရှိနေပြီး မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်၏ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက် ရေး ရည်မှန်းချက်များအတွက်လည်း ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခု ဖြစ် နေမည် ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို သတိပြုမိသည့် အလျောက် နိုင်ငံတော်သည် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့် ပြန်နိုင်စွမ်းအားကောင်းလာစေရန်အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက် ရာတွင် ပြည့်စုံမှုရှိကြစေရန် နည်းလမ်းများကို ချမှတ်လုပ် ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းများ အနက် ဆောင် ရွက်ရာတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကြေညာစာတမ်းပါ “မှန်တိုင်းကျခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း” စသည့် သဘာဝ

ဘေးအန္တရာယ် များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့်ဘေးဒုက္ခများ ကို ခုခံနိုင်ရန်၊ ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေး၊ ကာကွယ်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အသိပညာများဖြန့်ဝေရန်” စသည့်အချက်ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် ကတိပြုထားရှိပြီး ဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်လည်းပါဝင်ပါသည်။^၇

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ(၂၀၁၃) (ဥပဒေအမှတ် - ၂၀/၂၀၁၃) တွင်လည်း (သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ ချရေးလုပ်ငန်းများကို) ရေရှည်အကျိုးပြုသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရန် အရေးကြီးသည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊ အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်တိုင်းတွင် အစိုးရ ဦးဆောင်သည့်သဘာဝဘေးနှင့်ဆိုင်သောအဖွဲ့အစည်းအဆင့် ဆင့် ထူထောင်ရန်၊ အစိုးရ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာဒေသတွင်း အာဆီယံ၊ အာရှဒေသအတွင်း အဖွဲ့အစည်းများအကြား သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်း များကို နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖော်ပြထားပါ သည်။

အထူးသဖြင့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးကို ပြည်သူလူထုအဆင့်တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စရပ်များ နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများအတွက် လမ်းပြမြေပုံဖြစ်သည့် “မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်” ကို ရေးဆွဲထားရှိပါသည်။ အဆိုပါစီမံချက်တွင် ပြည်သူလူထု အခြေပြု သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးလုပ်ငန်းများ အတွက် အဆင့်မြင့် ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် အဆင့်များ တွဲဆက်ပါရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ယင်းစီမံချက်တွင် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေးမူဝါဒများ အားကောင်းလာရေး

၇။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ၊ နေပြည်တော်။

ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ခြင်း၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများ တစ်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်ရန်၊ လုပ်အားပေးအသုံးပြုသည့်စနစ်ကို တိုးမြှင့်ရန်၊ ပြည်သူလူထုအဆင့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချ ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ငွေကြေးရရှိနိုင်သည့် စနစ်တစ်ရပ် ထူထောင်ရန် စသည်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။^၈

အလားတူပင် သဘာဝဘေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရေးပါသော ကဏ္ဍများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်များ၏ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အချက်များသည်လည်း ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားရေးဟူသည့် ကျယ်ပြန့်သည့် ရည်မှန်းချက်များရရှိစေရန်အထောက်အကူပြုပါသည်။ ထိုသို့အထောက်အကူပြုမှုများတွင် ပြည်သူလူထုဦးဆောင်သည့် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းမှသည် ပြည်သူလူထုအတွင်းမှ အထိခိုက် အလွယ်ဆုံး အုပ်စုများကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ပေးသည့်လုပ်ငန်းများအထိ ပါရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံပြည်သူလူထု၏အမြင်များကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်လာစေရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။ ဥပမာများအနေဖြင့်-

- ရပ်ကွက်ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဥပဒေ- ၂၀၁၂
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ- ၂၀၁၂
- ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာမူဘောင်- ၂၀၁၄
- အမျိုးသားလူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးမဟာဗျူဟာစီမံကိန်း- ၂၀၁၄
- မြန်မာနိုင်ငံ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေး လမ်းပြမြေပုံ ၂၀၁၄- ၂၀၂၀
- အမျိုးသမီးများဘဝ မြှင့်တင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအစဉ် ၂၀၁၃ - ၂၀၂၂

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်သူလူထုသဘာဝ ဘေးရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော မူဝါဒများ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရန်အတည်ပြုထားသည့် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များကို ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် နိုင်ငံလည်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောတူညီချက်များအနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ ရည်မှန်းချက် ၄ ခုအတွက် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး ဦးတည်ချက်များကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

၈။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်။ နေပြည်တော်။

ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်ပါသည်။^၉ အခြားတစ်ခုမှာ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာအောင် ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရန်၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုအခြေပြအဖွဲ့အစည်းများ၊ လုပ်အားပေးအဖွဲ့များ^{၁၀}နှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး ဆန်ဒိုင်းမူဘောင် - ၂၀၁၅ - ၂၀၃၀ ဖြစ်ပါသည်။

အခြားတစ်ခုမှာ ပြည်သူလူထုသဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအား ကောင်းလာစေရန် လိုအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ပြည်သူလူထု၏ ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများနှင့် ဂေဟစနစ် တည်မြဲရေး စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ကိုက်ညီစွာနေထိုင် ဆောင်ရွက်ရန် စသည်တို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ “၂၁ ကြိမ်မြောက် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ညီလာခံ၏ ပါရီသဘော တူညီချက်”^{၁၂} ပင် ဖြစ်ပါသည်။”

ဒေသတွင်း သဘောတူညီချက်များအနေဖြင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထု၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြထားသည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ရေး အာဆီယံ သဘောတူညီချက်^{၁၃} ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ ၂)

ဤမြန်မာနိုင်ငံပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေး အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်ကို အဆိုပါ သဘောတူညီချက်များ၏ လမ်းညွှန်မှုများအတွက်ရေးဆွဲထားပါသည်။

- ၉။ ရည်မှန်းချက် ၄ ခုတွင် - ရည်မှန်းချက် ၁ - နေရာတိုင်းတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပုံစံမျိုးစုံကို အဆုံးသတ်ရန်၊ ရည်မှန်းချက် ၂ - အစာရေဓာတ်မွတ်မှုကို အဆုံးသတ်ရန်၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံစေရန်နှင့် အာဟာရဖြည့်ဆည်းမှုပိုမို ကောင်းမွန်စေရန်၊ ရေရှည်တည်တံ့သော စိုက်ပျိုးရေးကို မြှင့်တင်ရန်၊ ရည်မှန်းချက် ၁၁ - ခြံ့များနှင့် လူသားအခြေချနေထိုင်မှုများတွင် အားလုံးပါဝင်၊ ဘေးကင်း၊ ဒက်ခံနိုင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့စေရေး ဆောင်ရွက်ရန်၊ ရည်မှန်းချက် ၁၃ - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ယင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု များကို တုံ့ပြန်ရေးအတွက် အလျင်အမြန် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန်
- ၁၀။ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကမ္ဘာကို အသွင်ပြောင်းလဲခြင်း - ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ၂၀၃၀ ခုနှစ် အစီအစဉ်၊ နယူးယောက်မြို့။
- ၁၁။ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် ဆန်ဒိုင်း မူဘောင်။ ဆန်ဒိုင်းမြို့။
- ၁၂။ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပါရီသဘောတူညီချက်၊ ပါရီမြို့။
- ၁၃။ အာဆီယံ၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် အရေးပေါ် တုံ့ပြန်မှုအတွက် အာဆီယံ သဘောတူညီချက်

ပုံ ၂။ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို အထောက်အကူပြုမည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း ကတိကဝတ်များ

"ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေရှိသူများ၏ ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေးနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ပြင်းထန်သည့်ဖြစ်ရပ်များနှင့် ထိတွေ့မှုနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုတို့ကို လျော့ချရေး"

ရေရှည် တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်များ
၂၀၁၅-၂၀၃၀

"အစိုးရများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေးတွင် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ၊ စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများအား အများပြည်သူဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း၍ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေရန် အားပေးရမည် ဖြစ်ပြီး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပြည်သူလူထု ဖြစ်လာရေးအတွက် တိုက်တွန်းအားပေးရမည် ဖြစ်သည်။"

သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် ဆန်ဒီဒီမိုကရေစီ ၂၀၁၅-၂၀၃၀

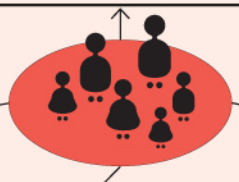
"ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ရေး ရွေးချယ်စရာများတွင် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများ၊ ပြည်သူလူထုများနှင့် ဂေဟစနစ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။"

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအတွက် ပါရီမြို့ သဘောတူညီချက်

"သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် ဒေသခံ ပြည်သူလူထု၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိရန် လိုအပ်သည်"

သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်မှုအတွက် အာဆီယံ သဘောတူညီချက်

ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ကတိကဝတ်များ

အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာ

"ပြည်သူလူထု၏ ချမ်းသာသုခရရှိမှု ..... သဘာဝဘေးများကို ကာကွယ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ပါးသက်သာရေးအတွက် အသိပညာပေးရမည်။"

ရွေးကောက်ပွဲကြေငြာစာတမ်း၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၊ ၂၀၁၅

"ပြည်သူလူထုဦးဆောင်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ချဉ်းကပ်မှုများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုကို ဗဟိုပြုသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး"

စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် မူဘောင်၊ ၂၀၁၃

အမျိုးသားဥပဒေပြုရေး

"သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေးသည် ရေရှည် တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံ သဘောတရားတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။"

အမျိုးသားသဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၃ (ဥပဒေ အမှတ် ၂၁/၂၀၁၃)

ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ/ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သည်။

ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂

"အမျိုးသား မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ထည့်သွင်းခြင်း .... ကမ်းခြေ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေကျင့်သုံးခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ရေဖြစ်ထွန်းမှု တိုက်ဖျက်ရေးတို့ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်"

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂

မူဝါဒ မူဘောင်များ

တာဝန်များတွင် - သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် လူမှုရေးအန္တရာယ် များ လျော့ပါးသက်သာစေရေး နှင့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ် ဖန်တီးတည်ဆောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာမြောက် မူဘောင်၊ ၂၀၁၄

ရည်မှန်းချက်များတွင် - ပိုမို ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ရှိသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးရန်၊ ရုတ်တရက် ထိခိုက်မှုများ နှင့် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် သဘာဝဘေးများကိုခံနိုင်ရည် ရှိရန် နှင့် ပိုမိုလျင်မြန်စွာ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရန် တို့ ပါဝင်သည်။

အမျိုးသား လူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအစဉ်၊ ၂၀၁၄

"ငွေကြေးအရ အားလုံးပါဝင်လာရေးကို ပိုမို အထောက်အပံ့ဖြစ်ရန် နှင့် ဦးစားပေးကဏ္ဍများဖြစ်သည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများ (MSEME) နှင့် ကျေးလက်ဒေသ အခြေအနေ အများစုရှိ ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် အရွယ်ရောက်သူများကြားတွင် ငွေကြေးအရ အားလုံးပါဝင်လာမှု တိုးတက်စေရန် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ၏ စွမ်းရည်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်"

မြန်မာနိုင်ငံ ငွေကြေးအရ အားလုံးပါဝင်လာရေး လမ်းပြမြေပုံ၊ ၂၀၁၅

"အရေးပေါ် အခြေအနေများတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရန်"

အမျိုးသမီးများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးရေးအတွက် အမျိုးသား အဆင့် မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအစဉ်၊ ၂၀၁၃-၂၀၂၂

ပြည်သူလူထု အခြေပြု သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးသည် ဦးစားပေးလုပ်ငန်း တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (MAPDRR)၊ ၂၀၁၉-၂၀၁၅

အပိုင်း(၂)

ပြည်သူလူထု

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စေရေး
မူဘောင်

၂.၁။ ရည်ရွယ်ချက်များ

အမြဲတမ်းပြောင်းလဲနေပြီး အပြန်အလှန် အကျိုးကျေးဇူးပြုနေသည့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများကြောင့် ပြည်သူ့လူထုအတွင်း သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေကို ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံ၊ နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် တွေ့မြင်ရပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကြောင့်လည်း သဘာဝဘေးကျရောက် နိုင်ခြေများကို ထပ်မံပြောင်းလဲလာစေပါသည်။ အဆိုပါ ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ဤစာစောင်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်သူ့လူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားရေး အမျိုးသားအဆင့် မူဘောင်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ရေးဆွဲထားပါသည်-

- (၁) အစိုးရ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ၏ ပြည်သူ့လူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားလာပါက ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးကျေးဇူးများအပေါ် နားလည်နိုင်မှု တိုးမြှင့်လာစေရန်။
- (၂) ပြည်သူ့လူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မား လာစေရေးအတွက် ပေါင်းစည်း ညီညွတ်မှု နည်းလမ်းများ နှင့် သင်ခန်းစာ ရယူခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင် နိုင်ရေး အဆိုပြုတင်ပြရန်။
- (၃) ပြည်သူ့လူထု၏ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားလာစေရန်ဆောင်ရွက်မည့် ကဏ္ဍများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ်များအောက်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ အားလုံးပါဝင်သော ဘက်စုံကဏ္ဍစုံပါဝင်သော နည်းလမ်းဖြင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အခွင့်အလမ်းများဖော်ထုတ်ရန်။

၂.၂။ အခြေခံနားလည်မှုများ တိုးတက်ရရှိစေခြင်း

ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာ စေရေး မူဘောင်တွင်ပါဝင်သည့် ပြည်သူလူထု ဆိုသည်မှာ-

- (၁) သတ်မှတ်ထားသော နယ်မြေဒေသအပိုင်းအခြားတစ်ခု တွင် နေထိုင်ကြသူများ (ဥပမာ - ကျေးရွာ သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု)
- (၂) တူညီသော ယဉ်ကျေးမှု၊ တန်ဖိုးထားမှု၊ စံနှုန်းများနှင့် အချိန် ကြာမြင့်စွာရှိနေခဲ့သည့် လူမှုရေးအရ စုဖွဲ့မှုပုံစံအတိုင်း နေထိုင်ကြသူများ (ဥပမာ- မြို့ပြတွင် နေထိုင်ကြသည့် ကျေးလက်ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ) နှင့်/သို့မဟုတ်
- (၃) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို အတူတူကြုံတွေ့ခံစားရရန် အလားအလာရှိသူများ (ဥပမာ- မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် မြစ်ရေကြီးခြင်း) ^{၁၄}

လိင်ကွဲပြားခြင်း၊ လူမျိုးစုကွဲပြားခြင်း၊ အသက်အရွယ် လူတန်းစား အမျိုးအစားနှင့် အခြားသော ဩဇာအာဏာဆိုင်ရာ အချက် အလက်များက “ပြည်သူလူထု” ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် မည်ကဲ့သို့ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိကြောင်းနှင့် ယင်းသည် သဘာဝဘေး ကျရောက် နိုင်ခြင်းများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကို မည်ကဲ့သို့လွှမ်းမိုး လျက်ရှိသည်ကို အဆိုပါပြည်သူလူထုအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်က အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။

ခုတ်ယူအနေဖြင့်၊ ပြည် သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ-

ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ရာတွင် သဘာဝ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေသည် သဘောသဘာဝအရ တွဲဆက်နေ ပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွား သည့် ပုံစံများသည် ပြောင်းလဲနေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားနေရာများရှိပြည်သူလူထုသည် သဘာဝဘေး ကျရောက် နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုအတွက်

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရုံသက်သက်မဟုတ်ဘဲ ဘက်စုံပါဝင်သော၊ ထိရောက်သော၊ အောင်မြင်လိုစိတ်ပြင်းပြသော ချဉ်းကပ်မှု နည်းလမ်းကို ကျင့်သုံးရန်လိုအပ်သည်။ သဘာဝဘေးများ စီမံခန့်ခွဲမှုသည် မရေရာမှု မြင့်မားသည့် သဘာဝဘေးကျ ရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲသည်အထိ အတွေးအခေါ်ပြောင်းလဲ ရန် လိုအပ်သည်။ ပြည်သူလူထုသည် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ များ (နှင့် ယင်းတို့သည် မည်သို့ ပြောင်းလဲနေသည်) ကို ပြည်သူ များ၏ ဘဝများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များနှင့် ဆက်စပ်ပြီး နားလည်သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်သည်။ ပြည်သူ လူထုသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ၏ ကျယ်ပြန့် သော အကြောင်းအရာများအတွင်း အဆိုးကြုံနိုင်ခြေများ လျော့ ချရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ဘေးထွက်ဆိုးကျိုး ဖြစ်ပွားနိုင် ခြေများ စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် လုပ်ဆောင် ရမည်။ ဤသို့ဖြင့် စုစုပေါင်း ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ခိုင်မာ အားကောင်း စေလိမ့်မည်။

ဥပမာ - သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့်ပြည်သူ လူထုဆိုသည်မှာ- ^{၁၅}

- သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် (တည်နေရာ၊ ဘေးအန္တရာယ်များ၏ ပြင်းအား နှင့် အကြိမ်ရေ ပြောင်းလဲမှု၊ အစရှိသည်) နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေ (ထိခိုက်လွယ်မှု နှင့် ပြည်သူများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု များ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် တွေ့ကြုံမှု) တို့ကို တိတိ ကျကျ အချက်အလက်ပေးရန် နှင့် အဆိုပါ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်များကို နေ့စဉ် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်မှုများအတွင်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်ရန်
- သဘာဝဘေးများကြောင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို ပြည့်စုံသောအစီအမံများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးထား ခြင်း၊ ပြည့်စုံသောအစီအမံများဆိုသည်မှာ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း

၁၄။ နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီ နှင့် လခြမ်းနီအသင်းများ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ (IFRC) မှ ပံ့ပိုးထားသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်းအတွက် IFRC မူဘောင်။ ဂျီနီဗာ။

၁၅။ Arup and The Rockefeller ဖောင်ဒေးရှင်းထံမှ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အညွှန်းကိန်းများဖြင့် လမ်းညွှန်ထားသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြို့တော်ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်ရေးမူဘောင်။ လန်ဒန်။ Ove Arup နှင့် မိတ်ဖက်များ နိုင်ငံ တကာ လီမိတက်။

ဆိုင်ရာမဟုတ်သော အစီအမံများဖြစ်သည့် တိကျသော ခေါင်းဆောင်မှု၊ ကောင်းမွန်သော မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်၊ ကျွမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာသင်တန်းများပေးခြင်း၊ လူမှုရေး စောင့်ရှောက်မှုများနှင့် သင့်လျော်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ၊ ချေးငွေ ရယူနိုင်ခြင်း၊ ခိုင်မာသောအခြား အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများရှိခြင်း စသည်တို့အပြင် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် အင်ဂျင်နီယာပညာနှင့် သဘာဝအတားအဆီးများရှိခြင်း၊ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ နေအိမ်များနှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာများ ပါဝင်ပါသည်။

- သဘာဝဘေး၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများကို ပြည်သူလူထု ကူညီထောက်ပံ့မှုများနှင့် အချိန်ကိုက်ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း၊ အရေးပေါ် စီမံစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုစနစ်နှင့် စုဆောင်းငွေများ၊ အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများ၊ ပစ္စည်းများကို အလျင်အမြန်ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်း စသည်တို့ကို စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း
- ခိုင်မာသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် အခြား ဝင်ငွေရလုပ်ငန်းများ အခြေအနေကို အလျင်အမြန်ပြန်လည် တည်ဆောက်ထူထောင်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊ (ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အဆက်မပြတ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ လူမှုဖူလုံရေး ထောက်ပံ့မှုများ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိပြီး ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ ထုတ်လုပ်မှုရှိသည့်ကွင်းဆက်များရှိခြင်းနှင့် ငွေကြေးပံ့ပိုးခြင်းများ ထားရှိခြင်း)

တစ်နည်းဆိုရသော် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်သော ပြည်သူလူထုတွင် ရေရှည် လူမှုစီးပွားတိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကို မထိခိုက်စေဘဲ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်စဉ်များကို ခုခံနိုင်စွမ်း၊ ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းနှင့် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နားလည်နိုင်စွမ်းရှိသည်။

ယင်းသို့သော ရလဒ်မျိုးကိုရရှိနိုင်ရန် ကဏ္ဍ နှင့် အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးတွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ၏ အကြောင်းအရာအတွင်း လုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ပြည်သူလူထု၏ သဘောသဘာဝ (တည်နေရာ၊ တွေ့ကြုံနေရသည့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ကြိုတင်ရှိနေသည့် လူမှုစီးပွားရေးထိခိုက်လွယ်မှုများနှင့် လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည်များ)နှင့် အဆိုပါကဏ္ဍနှင့်အကြောင်းအရာ၏ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ပေါ် မူတည်၍ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်သည်- အဆိုးကြိုနိုင်ခြေများလျော့ချခြင်း၊ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်ခြေများစီမံခန့်ခွဲခြင်း သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ခြေ အရှိဆုံးမှာ ယင်းနစ်နစ်လုံးဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် အာရုံစူးစိုက်နိုင်သည်။

၂.၃။ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်အဆိုပြုခြင်း

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားရေး လုပ်ငန်းများ သည် ကဏ္ဍများစွာနှင့် ခေါင်းစဉ်များစွာ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ် များတွင် ပါဝင်နေသဖြင့် ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုနည်းလမ်း တွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်ပါသည်-

- **ပြည်သူလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း**
 သဘာဝဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိသော နယ်မြေများတွင် နေထိုင် လုပ်ကိုင်နေကြသည့် ဒေသခံပြည်သူများသည် ရံဖန်ရံခါတွင် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေကို ကောင်းစွာ နားလည် သဘောပေါက်လေ့ရှိပြီး နှင့် ယင်းတို့၏ ဘဝများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲရေး စွမ်းရည်များရှိကြသည်။ သို့သော် ကြိုတင်မျှော်လင့်မရနိုင် သည့် လျင်လျင်ခြင်း၊ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်ခြင်းကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ဖြေရှင်းရာတွင်မူ ရင်းနှီးကျွမ်း ဝင်မှု မရှိကြပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့၏ သက် တမ်းရှိ မှတ်ဉာဏ်အတွင်း မတွေ့ကြုံရသေးသည့် အတွက် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါပြဿနာများ ဖြေရှင်းရာတွင် ပြည်သူလူထု ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးသည့်လုပ်ငန်း အမြဲတမ်း လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ချမှတ်ဆောင်ရွက်သောဆုံးဖြတ် ချက် များသည် အမှန်တကယ် တွေ့ကြုံနေရသော ပြဿနာ များကို ဒေသတွင်းရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် ဖြေရှင်း နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူလူထု၏စွမ်းဆောင် ရည်မြှင့်တင်ပေးသည့်လုပ်ငန်းများသည် မတူညီသောအုပ်စု များကြားတွင် လုပ်ငန်းစွမ်းရည်များနှင့် ထိခိုက် လွယ်မှု များကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် ဂရုတစိုက်ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ရည် ရွယ်ချက်ပြည့်ဝရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အထိခိုက်လွယ်ဆုံး သူများ (အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ် အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသူများ)၏ လိုအပ်ချက်များကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခြင်း မရှိလျှင်နှင့် ပြည်သူ လူထုသည် ပြောင်းလဲမှုတွင် တက်ကြွသည့် ကိုယ်စားလှယ် များ ဖြစ်ကြောင်း သိမြင်သဘော ပေါက်ခြင်းမရှိလျှင် ရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းသည် ထိရောက်မှုရှိမည် မဟုတ်ပေ။ ပြည်သူ လူထု သဘာဝ ဘေးရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်ရေးကို ပြည် သူလူထု၏ အစီအစဉ်ပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။ သို့မဟုတ် ပါက လုပ်ဆောင်မှုများသည် အားနည်းနေမည်ဖြစ်ပြီး ရလဒ် များလည်း ကောင်းမွန်မည် မဟုတ်ပေ။

ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပြီး မသိလိုက်သည့်အချိန် အတွင်း ပြည်သူလူထုနှင့် နိုင်ငံအတွက် ပိုမိုကြီးကျယ်သည့် ဆိုးကျိုးများပင် ဖြစ်လာနိုင်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆုံး ဖြတ်ချက်အားလုံးပြုလုပ်ရာတွင် သဘာဝဘေးကျရောက် နိုင်ခြေမျိုးစုံကို စနစ်တကျသုံးသပ်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု လိုအပ်နေသည်။ ထို့ပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် သဘာဝဘေးကျရောက်သည့်ပုံစံများ မည်သို့ ပြောင်းလဲလာ နိုင်သည်ကို ပိုမိုနားလည်ရန် လိုအပ်နေပြီး ဘေး ကျရောက် နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်များပါဝင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက် များ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေသည်။

- **သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ အား ကောင်းလာစေခြင်း**

ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မား စေရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ဆောင်ရွက်ဆဲ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် စီမံထား သည့် ပြည့်စုံသော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အစီအမံများကို ကဏ္ဍ အသီးသီးတွင် ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ လုပ် ဆောင်ရာတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့် သဘာဝဘေး ဖြစ်စဉ်များကို စီမံခန့်ခွဲမှု အခြေခံသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်မှာ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲ သည့် စနစ်သို့ ပြောင်းလဲလည်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ စီမံ ခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဝန်ကြီးဌာနများ အားလုံး (စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး၊ အခြား ဌာနများ)နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် အားလုံး (ပြည်ထောင်စုမှ ကျေးလက်အဆင့်အထိ) ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်း ထားသော သတင်းအချက်အလက်ရရှိထားသော အထွေ အကြံပြုရေးလူထုများကို ကိုယ်စားပြုထားသည့် လူထု အခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း သဘာဝဘေးကျ ရောက်နိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲမှု ဖွဲ့စည်းပုံ၏ အရေးပါသော အစိတ် အပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့ များသည် ဒေသခံပြည်သူများ ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် ညှိနှိုင်း ပေးရန် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် နားလည်နိုင်စွမ်းများ ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းအဖွဲ့ များတွင် ဒေသတွင်းရှိ အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့ ရေရှည်ပူးပေါင်း ဆောင် ရွက်နိုင်မှု ဆန်းသစ်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများဖြစ် လာစေရန်လည်း လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ပါသည်။

- **ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက် အခြေခံ သော ဆောင်ရွက်ချက်များ**
 ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်းအချက်အလက်ကို အခြေခံ ထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ မရှိလျှင် သဘာဝဘေးများ၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးအနေဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း များတွင်

၂.၄။ အလားအလာရှိသောအခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း

ဖွံ့ဖြိုးရေးကဏ္ဍအသီးသီးနှင့်ခေါင်းစဉ်အသီးသီး၏ လုပ်ငန်းများ တွင်သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်စွမ်း မြင့်မားအောင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများမှာ ကြံ့ပြားခြားနားသော်လည်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နေရာများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါနေရာများမှာ အောက်ပါတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည်။

စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်း ။ ကဏ္ဍများနှင့်ခေါင်းစဉ်များကြားရှိ အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ပြည်သူများ၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုသည် မည်သို့ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းနှင့် ပြည်သူအခြေပြုလုပ်ငန်းများနှင့် အဆိုးကြုံနိုင်ခြေ အသိပေးထားသည့် လုပ်ငန်းများအား အလေးဂရုပြုသည့် စုပေါင်း ဖွံ့ဖြိုးမှုမှတစ်ဆင့် သဘာဝ ဘေးများကို မည်သို့ လျော့ချနိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာသိရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ပါ။

ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုစနစ်။ အဆိုးကြုံနိုင်ခြေအသိပေးထားသည့် ပြည်သူလူထုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့်ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အလုံးစုံပါဝင်ရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ထားသည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရန်ပုံငွေများကို တိုးမြှင့်ခြင်း။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပုံစံအတွင်း သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များပါဝင်ကြောင်း သေချာစေခြင်း။ သို့မှသာ စီမံကိန်းနှင့်အစီအစဉ်များသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချပြီး လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေး တိုးတက်စေရေး လုပ်ဆောင်နေစဉ်အတွင်း အဆိုးကြုံနိုင်ခြေများကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လိုအပ်နေသည့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သီးခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဦးစားပေးထားကြောင်း သေချာစေခြင်း။

စီမံအုပ်ချုပ်မှု ။ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်သူ့ဖော်ပြ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ တိုးတက်စေရေး၊ အထက်အောက် ဘယ်ညာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းရည် မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။

အမျိုးသားအဆင့်မူဘောင်သည် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာစေသည့် အဓိကကဏ္ဍများနှင့် ခေါင်းစဉ်များမှ ဖော်ဆောင်ပေးသည့် အခွင့်အလမ်းများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိဦးစားပေး ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၏ နယ်ပယ်အတွင်းတွင် ယင်းတို့ကိုထည့်သွင်းထားသည်။ မူဘောင်တွင် ပါဝင်သည့်ကဏ္ဍနှင့် ခေါင်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီတွင် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာစေရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများရှိသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများသည် အဆိုပါ အခွင့်အလမ်းများကို အသုံးပြုရန်အတွက် ဌာနများမှ ပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒများကို ထုတ်ဖော် ထားကြသည်။

၂.၄.၁ ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများနှင့် ကျေးလက်အခြေခံ အဆောက်အအုံများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ ၈၅ % မှာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းများမှာ ကျေးလက်ဒေသအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ အားကောင်းလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့နှင့် နီးကပ်စွာ ချိတ်ဆက်လျက် ရှိပါသည်။ သို့သော် ဖြတ်သန်းခဲ့သောအတွေ့အကြုံများအရ ကျေးလက်ဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးလာမှုကြောင့်ရရှိလာသည့် တိုးတက်မှုများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ကြီးမားစွာဖျက်ဆီးခြင်း ခံခဲ့ရပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကြောင့်လည်း ကျေးလက်ဒေသ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၏ ရုပ်ပုံထူထပ်ဆိုင်ရာ ကြံ့ခိုင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ရာသီဥတုအပေါ်မီခိုနေရသည့် ကျေးလက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့တွင် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှု အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် ဆက်စပ်

© UN-Habitat

နေသည့် မရေရာမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ထို့အပြင် ကျေးလက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အားလုံးအကျိုးဝင်သော ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတို့တွင် အကန့်အသတ်များ ရှိနေခြင်းကဲ့သို့သော ကျေးလက်ဒေသ၏ လက်ရှိ ထိခိုက်လွယ်မှုများနှင့် ကျား/မ ခွဲခြားထားသည့် ထိခိုက်လွယ်မှုများ၊ အမျိုးသမီးများ၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှုက အမျိုးသားများ ပိုင်ဆိုင်မှုထက် နည်းနေခြင်း စသည့် အချက်များသည် ကျေးလက်ဒေသ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေကို ပို၍ဆိုးဝါးစေသော အချက်များအဖြစ် ရှိနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရေးပါသော စီးပွားရေးကဏ္ဍနှင့် လူဦးရေ ၇၀%၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ် ရှိနေသော်လည်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်အလွန်ထိခိုက်လွယ်သောအနေအထားတွင်ရှိနေပါသည်။ ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ မုန်တိုင်းကျရောက်ခြင်းတို့က သီးနှံများ၊ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ၊ ဝင်ငွေ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကိုဆုံးရှုံးစေခြင်းဖြစ်စေသကဲ့သို့ အိမ်ယာများနှင့် အများပိုင်အဆောက်အဦများကိုလည်း ကြီးမားစွာပျက်စီးစေပါသည်။ သဘာဝဘေး၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများသည် ကျေးလက်ဒေသရှိ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အခြား ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများအတွက် ရေရှည်ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ ကျေးလက် ဒေသပြည်သူများသည် သဘာဝဘေးကြောင့် တိုက်ရိုက်ပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှုကို ခံစားရရှိ မှုမက ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် မျိုးစေ့များ၊ ကိရိယာများ ဖူလုံစွာရရှိနိုင်ရန် အခက်အခဲများရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ ကြောင့် ရှေ့နှစ်များအတွက် သီးနှံရိတ်သိမ်းရာတွင် အထွက်နှုန်းကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဒေသများတွင် မိုးခေါင်ခြင်းသည် သိသာထင်ရှားသော ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများက မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ ဤအချက်သည် လူဦးရေ ထူထပ်ရာ ဧရာဝတီ ခြစ်ကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ကမ်းရိုးတမ်းဒေသနှင့် အပူပိုင်းဒေသများတွင် ပို၍မှန်ကန်ပါသည်။

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာမူဘောင် (၂၀၁၄) တွင် ကျေးလက်အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ အရင်းအနှီးထည့်ဝင်ခြင်း၊ ဂေဟစနစ်ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ဝင်ငွေတိုးတက်ရရှိရေးလုပ်ငန်းများ စသည့် နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဖော်ပြထားပါသည်။ အကယ်၍ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လုပ်ငန်းများတွင် အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်ပါက အဆိုပါရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်ထိခိုက်လွယ်မှု၊ သဘာဝဘေးများနှင့် တွေ့ကြုံရနိုင်မှုတို့ကို ကန့်သတ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဒေသခံ ပြည်သူလူထု၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသတွင်းရှိ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ၊ ကျေးလက်အုပ်ချုပ်ရေးများ အကြား ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းဖြင့် ကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပုံစံ ရေးဆွဲရာတွင် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ရေး အချက်များကို ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်ထားသည့် ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် နည်းလမ်းများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ အဆိုကဏ္ဍများတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ်များမှာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး မဟုတ်သော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ သစ်တော၊ ရေအရင်းအမြစ်၊ ကျေးလက်လူထုအခြေခံ အဆောက်အအုံများ အားလုံးအကြားဝင်သည့် ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုစနစ်၊ လူမှုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပို၍ကျယ်ပြန့်သော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများတွင် အထွက်နှုန်းကောင်းပြီး အရည်အသွေးမြင့် မျိုးစေ့များ တီထွင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် တိုးချဲ့လုပ်သားများအတွက် ခေတ်မီစိုက်ပျိုးရေးနည်းပညာများတွင် ကျွမ်းကျင်မှုရှိစေရန် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း၊ စက်မှုလယ်ယာစနစ်ထူထောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အားကောင်းလာစေရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်း မှာပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့် ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး

စနစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် အာဆီယံသို့ ကတိ ကတိပြုထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသည့် စိုက်ပျိုးရေး နည်းလမ်းများ ဥပမာများတွင် အပူချိန်၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ မြေဆီလွှာတွင် ဆားဓာတ်လွန်ကဲခြင်း အစရှိသည့် သက်ရှိနှင့် သက်မဲ့ ထိခိုက်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် သီးနှံအမျိုးမျိုး မြှင့်တင်ခြင်းများ၊ ရာသီအလိုက်သီးနှံများဖြင့် သီးထပ် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သီးနှံအပင်စနစ်များ၊ သီးနှံ- မွေးမြူရေး တွဲဆက်သည့် စနစ်များ စသည်တို့ကို မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။^{၁၆} ရာသီဥတု အက် ခံနိုင်သည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများတွင် (မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားအဆင့်လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ ၂၀၁၅ တွင် ဖော်ပြထားသည်။) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ နှင့် မိုးလေဝသခန့်မှန်းချက် ရရှိနိုင်သည့် ကြားကာလကို တိုးမြှင့်ပေးသည့် အစောပိုင်း ကြိုတင် သတိပေးစနစ် တို့မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေရေး လုပ်ဆောင်နိုင်မှု အခြေအနေကောင်းများကို ဖန်တီးဖော်ပြပေးထားပါသည်။

၂.၄.၂ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြနေလူဦးရေသည် လတ်တလောနှစ်များ အတွင်း သိသိသာသာတိုးပွားလာနေသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စု သန်းခေါင်စာရင်းအရ နိုင်ငံတွင်း နေထိုင်သူ ၁၀ ဦးတွင် ၃ ဦးသည် မြို့ကြီးများတွင်နေထိုင်ကြသည်။^{၁၇} ထိုသို့တိုးပွားလာနေသည်နှင့်အညီ မြို့ကြီးများအား တိုးချဲ့ လာနေပြီး ဆေးရုံများ၊ ကောလိပ်များ၊ လေဆိပ်များ နှင့် ဆိပ်ကမ်းများ အစရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှုများ၊ အဆောက်အဦများ နှင့် အခြားသော အခြေခံ အဆောက်အဦများကို မြို့ပြ များတွင် စုစည်းတည်ဆောက်နေ သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ကြီး များတွင် အခက်အခဲများ မရှိသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ ဖြစ်ရပ်

၁၆။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောထွေသည့် စိုက်ပျိုးရေး ဂျူလာ၊ နေပြည်တော်။
 ၁၇။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ နှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်း၊ နေပြည်တော်။

© ADB

အတော်များများတွင် မြို့ပြ အခြေခံအဆောက်အဦများ - (ရေ နှင့် မိလ္လာစနစ်၊ ရေနုတ်မြောင်း၊ အမှိုက်သရိုက် စွန့်ပစ်ခြင်း) လိုအပ်နေ သို့မဟုတ် အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေသည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုသည် မြို့ပြတွင် နေထိုင်သူများအတွက် အရေးကြီးသည့် စိုးရိမ်ပူပန်စရာ တစ်ခုဖြစ်နေသေးသည်။ တန်ဖိုးသင့် အိမ်ရာများနှင့် အိမ်ရာငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းများ တွင် လက်လှမ်းမီမှု အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခွင့်အလမ်းများ မရှိဖြစ်နေသည်။ မြို့ပြများတိုးချဲ့သည့် လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိသည့် ရလဒ်များ ပေးနိုင်ခြင်းရှိမရှိနှင့်ပတ်သက်၍ လွှမ်းမိုးနေသည့် အဓိက အချက်များတွင် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု၏ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကျိုးသက်ရောက်မှုတို့ပါဝင်သည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသည့် နေရာများတွင် မြို့ကြီးအများအပြားတည်ရှိနေခြင်းသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်၏ ရလဒ်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စီစဉ်ထားခြင်းမရှိသည့် အလျင်အမြန်ကြီးထွားမှု၊ တိုးချဲ့မှု နှင့် မြို့ပြနယ်ပယ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုအားနည်းခြင်း တို့ကြောင့်

© ADB

၂.၄.၃ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သယံဇာတပေါကြွယ်ဝပြီး အထွေထွေကွဲပြားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရှိပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတများသည် နိုင်ငံအတွက် အလွန်အရေးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောနယ်မြေသည် လျော့နည်းလာနေသော်လည်း စုစုပေါင်းနယ်မြေ၏ ထက်ဝက်ခန့်ရှိပြီး သစ်တောများ ကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သစ်တောများသည် လူမှုစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးနေသည်။ သစ်တောများသည် ရေရရှိမှု၊ ကာဗွန်စစ်ထုတ်ပေးခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ ရာသီဥတုကို ထိန်းညှိပေးခြင်း၊ အပေါ်ယံမြေဆီလွှာများကို မိုးရေနှင့်နေရောင်ခြည်ဒဏ်မှ ကာကွယ်ပေးခြင်း၊ မြေဆီလွှာအချဉ်ဓာတ်ထိန်းပေးခြင်းနှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတွက် အရေးကြီးသည့်သတ္တဝါများနှင့် အပင်များ၏ မျိုးစိတ်များအတွက် ရှင်သန်ပေါက်ဖွားရာနေရာပေးခြင်း စသည့် အခြားလုပ်ဆောင်ချက် အများအပြားကိုလည်း လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ ကောင်းစွာ ရှင်သန်နေသည့် သစ်တောတစ်ခုခုပေးသော အဓိကဝန်ဆောင်မှုများအနက် တစ်ခုမှာ သဘာဝစံတပ်တစ်ခုအဖြစ် လုပ်ဆောင်ပေးပြီး ဒေသတွင်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအား အထောက်အပံ့ပေးခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချပေးခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကိုမကြည့်ဘဲ ရေတိုစီးပွားရေးအတွက် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရရှိနေသည့် သစ်တော သယံဇာတများကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်း နှင့် အခြေချနေထိုင်ရေး၊ တရားမဝင်သစ်ခုတ်ခြင်း နှင့် ထင်းမီးသွေး အလွန်အကျွံ အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် သဘာဝဘေး ကျရောက် နိုင်ခြေကို တိုးပွားလာစေသည်။

ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်လွယ်ပြီး တွေ့ကြုံရနိုင်ခြေကို ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများ၊ အခြေခံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက် ရာတွင် တိုးတက်မှုများရရှိနေပြီးဖြစ်ပါသည်။ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း မဟာဗျူဟာ၊ အမျိုးသားအဆင့် မြို့ပြနှင့် ဒေသဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း ဥပဒေများကို ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်ကာ အမျိုးသားအိမ်ရာဥပဒေကို ရေးဆွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြို့ပြကဏ္ဍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုတိုးတက်လာရန် အလားအလာများ ရှိနေခြင်းကလည်း မြို့ပြနေပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေရေးကို အထောက်အကူပြုပေးနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မြို့ပြစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်၊ မြေယာအသုံးချရေး စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၏ ပုံစံဒီဇိုင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းမှု၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်များ ပိုမို အားကောင်းလာစေခြင်း စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောကဏ္ဍတွင် မူဝါဒများ တိုးတက်ပြောင်းလဲခြင်းက ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရန် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ဖြစ်ပေါ် စေပါသည်။ ယင်းအကျိုးကျေးဇူးများတွင် သစ်တောများက ပြည်သူလူထုအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမကျရောက်

© ADB

စေရန် ကြားခံရန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးသော တိုက်ရိုက်အကျိုး ကျေးဇူးများစွာထက်သာလွန်ပြီး ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ အတွက် ကြိုးပမ်းမှုများ ဖြစ်လာစေပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း သိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် အခြေခံအချက်များဖြစ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်း သိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ အားကောင်းစေခြင်း၊ လူထုပါဝင်မှုကို အား ပေးခြင်း၊ သစ်တောကဏ္ဍ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း၊ ရေအားလျှပ်စစ်ကဏ္ဍ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ခရီး သွားကဏ္ဍ အစရှိသည့် ကဏ္ဍအားလုံးသည် သဘာဝဘေး ကျ ရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းများတွင် အကျိုးဝင်ပါသည်။

၂.၄.၄ အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေး

အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည်ဆောက်ရေးသည် တတ်စွမ်းနိုင်သော ချေးငွေများ၊ ငွေကြေးစုဆောင်းခြင်း၊ အာမခံ ထားရှိခြင်း၊ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ လွှဲပြောင်းခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ဝင်ငွေနည်းသော ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအဖြစ်သို့ အလွယ်တကူပြောင်းလဲသွားနိုင် သော အိမ်ထောင်စုများအတွက် တာဝန်ယူမှုရှိသော အလွယ် တကူ ရယူနိုင်သော၊ ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်သော ငွေကြေးဆိုင် ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ သို့သော် လတ်တလောအားဖြင့် ကျေးလက်နေပြည်သူလူထု များထံမှ လူနည်းစုကသာ တရားဝင်ချေးငွေ ရယူနိုင်ပြီး အခြား သော ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ရယူနိုင်ခြင်းမရှိသေး ပါ။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေများသော ပြည်သူလူထု အတွက် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ရှိသော အဆောက်အအုံလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် အခွင့်အရေး မှာ နည်းပါးလျက်ပင်ရှိနေပါသေးသည်။ သဘာဝဘေးထိခိုက် လွယ်သူများ ဖြစ်သည့် မြေယာမဲ့များ၊ လူငယ်များ၊ နေ့စားအလုပ် သမားများ၊ အမျိုးသမီးများသည် ချေးငွေရယူရန် အခက်အခဲ များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်ပြီး အဆိုပါ အခက်အခဲကပင် ၎င်း တို့၏ သဘာဝဘေးထိခိုက်လွယ်မှုကို ထပ်မံဆိုးဝါး စေပါသည်။ ထို့ပြင် ကျေးလက်နေ ပြည်သူအများစုမှာ တရားမဝင်ချေးငွေ များ အပေါ်တွင်မှီခိုနေရပြီး အကြွေးတင်ခြင်း၊ ငွေကြေး မလုံ လောက်မှု ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာခြင်း၊ (မြင့်မားသော အတိုးနှုန်းများ

ကြောင့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသည်အထိ ငွေကြေး ပြန်လည် ပေး ဆပ်နေရမှုများကြောင့်) တို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ဘေးအန္တရာယ် ထိခိုက်လွယ်မှုကို ထပ်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထို့ပြင် သဘာဝ ဘေးကျရောက်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ရန်၊ နေအိမ်များ ပြုပြင် ဆောက်လုပ်ရန် အရေးကြီး ငွေကြေးလိုအပ်ချက်ရှိနေခြင်းက လည်း ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများထားရှိ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်းကို သိသာထင်ရှားစေပါသည်။

သဘာဝဘေးကို အများဆုံး ခံစားကြသူများမှာ ငွေကြေး ဝန် ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ရယူနိုင်ခြင်း မရှိသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ များနှင့် ထိခိုက်လွယ်သောသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုသူများ အနေဖြင့် သဘာဝဘေးကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများပြား သည်သာမက ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများမှာ ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အတွက်လည်း အခက်အခဲများစွာရှိပါသည်။ သဘာဝဘေး အာမခံစနစ် မရှိခြင်းကြောင့်လည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို ပြန် လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ဆောင်ရန် အချိန်ပိုမိုကြာမြင့်စေပါ သည်။

အဆိုပါလိုအပ်ချက်များကြောင့် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ငွေစုခြင်း၊ သမဝါယမငွေချေးလုပ်ငန်း စသည့်တို့ဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးဆောင်ရွက်နေသ ည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည် ဆောက်ရေးမှာ အရေးပါသော အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အားလုံးပါဝင် သောငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေး လမ်းပြမြေပုံ ၂၀၁၅- ၂၀၂၀ တွင် အောက်ပါရည်ရွယ်ချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်-

- ဈေးကွက်အဟန့်အတားများကို လျော့ချနေစဉ်အတွင်း အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေး ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေရန် ငွေကြေးကဏ္ဍ၏စွမ်းရည်များ အား ကောင်း လာစေရန်။
- အစိုးရ၏ ဦးစားပေးကဏ္ဍများတွင် အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည်ဆောက်ရေး တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်။

အဆိုပါဦးစားပေးကဏ္ဍများမှာ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းအပါအဝင် လယ်ယာစိုက်ပျိုး ရေးလုပ်ငန်း၊ အသေးစား နှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကျေးလက်ဒေသများမှ

© UN-Habitat

ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခုအခါတွင် ဘက် လုပ်ငန်းနှင့် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း မူဝါဒများ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတွင် အာမခံလုပ်ငန်းနှင့် မိုဘိုင်းငွေကြေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အာမခံ လုပ်ငန်းများနှင့် ငွေထုတ်ခြင်း၊ ငွေပေးချေခြင်းတို့အတွက် မိုဘိုင်းဘဏ် ကွန်ယက်များ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ဦးတည်လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါ တိုးတက်မှုများသည် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေးအတွက် ငွေကြေးကဏ္ဍ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများ ဖော်ဆောင်ပေးလျက် ရှိကြောင်း ထင်ဟပ်လျက် ရှိပါသည်။

၂.၄.၅ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုရာနှုန်းမှာ ၂၅ % မှ ၃၈ % အတွင်း ရှိနေပြီး ၇၀ % သော ပြည်သူလူထုမှာ တစ်နေ့ ၂ ဒေါ်လာ ဝင်ငွေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု မျဉ်းအနီးတွင် ကပ်လျက် ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ သူများသည် အခြေခံနှင့်မရှိမဖြစ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကိုပင် ရရှိရန် ကြိုးပမ်းသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူငွေများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးအတွက် သိသာစွာအထောက်အကူပေးနိုင်ပြီး မညီမျှမှုများကို လျော့ချပေးနိုင်သည့် အခြေအနေများဖန်တီးပေးကာ လူတို့၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအဖြစ်သို့ အလွယ်တကူပြောင်းလဲသွားနိုင်သူများကို တိုးတက်စေရန် တွန်းအားပေးပါသည်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သူများသည် ပုံမှန်မဟုတ်သော ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းများနှင့် လတ်တစ်လော ကူညီထောက်ပံ့မှုများပေါ်တွင် များစွာ မှီခိုနေကြရပါသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေသည် သဘာဝဘေး ခံစားရနိုင်မှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါသည်။ (သဘာဝဘေးသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် အထိခိုက်မှု အလွယ်ဆုံးသူများကို ထိခိုက်စေ

သဖြင့်) ဥပမာ- ယခင်ကတည်းက လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးပေးရန် လိုအပ်သော သူများသည် သဘာဝဘေးကို ပိုမိုထိခိုက် ခံစားရနိုင် ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်-

- သဘာဝဘေးများက သူတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေခြင်း (ဝင်ငွေရနိုင်သောလုပ်ငန်းများကို ပျက်စီးစေခြင်း သို့မဟုတ် လျော့နည်းစေခြင်း)
- သူတို့၏ သက်သာချောင်ချိရေးအတွက် ရေနှင့် အာဟာရကို အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိခြင်း။
- ရွှေ့ပြောင်းအခြေခံမှုများပြားလာခြင်း (ဥပမာ-မိုးခေါင်ခြင်း) မိုးခေါင်မှုသည် ဝင်ငွေကို ထိခိုက်စေပါသည်။
- အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည် လုပ်ကိုင်ရမည့်အစား ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေရသဖြင့် ၎င်းတို့တွင် အချိန်၊ ခွန်အားနှင့်စုဆောင်းငွေများ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်ခြင်း။
- နေအိမ်များနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးပစ္စည်းများရောင်းချခြင်း၊ မြင့်မားသောအတိုးနှုန်းဖြင့် ငွေချေးယူခြင်း၊ အာဟာရ မပြည့်ဝသော အစားအစာစားသုံးခြင်း၊ ကလေးများကိုကျောင်းထုတ်ခြင်း စသည့် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် ဖြေရှင်းနည်းများဖြင့် ဖြေရှင်းရန်တွန်းပို့ခြင်း။
- အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ၏ အလွဲသုံးစားပြုခံရနိုင်ခြေ၊ အကြမ်းဖက်ခံရနိုင်ခြေနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရနိုင်ခြေ ပိုမိုများလာစေခြင်း။

လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၄) တွင် ဖော်ပြထားသည့် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်များ (ပုံမှန် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း၊ ကျောင်းအာဟာရကျွေးမွေးရေး အစီအစဉ်များ၊ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေး အစီအစဉ်များ၊ ဘက်စုံလူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ) ကလည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်ဆုံးသူများအတွက် အလိုအပ်ဆုံး အထောက်အပံ့များ ပေးနိုင်ပါသည်။ ထိုအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေကို အပြည့်အဝ နားလည်စွာဖြင့် ချဉ်းကပ်ပါက သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပြည်သူများဖြစ်လာရန် ကူညီပေးပါသည်။

၂.၄.၆ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲခြင်း

သဘာဝဘေးအန္တရာယ် အမျိုးမျိုးကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝဘေးများ ကျရောက်လျက် ရှိပါသည်။ ထိုသဘာဝဘေးအန္တရာယ်များတွင် ရာသီအလိုက်ဖြစ်တတ်သည့် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများက တဖြည်းဖြည်းချင်းဆိုးရွားလာသည့် မိုးခေါင်ခြင်း၊ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း လျင်မြန်စွာရောက်ရှိလာပြီး ဆိုးကျိုးများဖြစ်စေသည့် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းနှင့် ရုတ်တရက် ချက်ချင်းဖြစ်ပေါ်လာသည့် ငလျင်လှုပ်ခြင်း စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါဘေးအန္တရာယ်များက ပြည်သူလူထုကို မည်မျှအတိုင်းအတာအထိ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးစေနိုင်သည်ဆိုသော အချက်မှာ ပြည်သူလူထု၏ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သောထိခိုက်လွယ်မှုအခြေအနေများပေါ်တွင်မူတည်လျက်များစွာ ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများသည် စီမံခန့်ခွဲမှုအမျိုးမျိုးအကြား မတူညီသော ပြည်သူလူထုအမျိုးမျိုးက သတ်မှတ်ထားသည့် မတူညီသောဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ အမျိုးမျိုးကြား ဆုံးရှုံးမှုများကို လျော့နည်း စေခြင်း၊ ကာကွယ်နိုင်ခြင်းတို့ကို စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေး၏ ရလဒ်များ အကျိုးရှိစေရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့နေစေရန် နိစ္စဓူဝဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့တွင်လည်း ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်များစွာကတည်းက နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများ အားကောင်းလာစေရန် ခိုင်မာသောခြေလှမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါခြေလှမ်းများတွင် သဘာဝဘေးစီမံ ခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ၂၀၁၃ နှင့် နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုမှ ကျေးလက်အဆင့်အထိ သဘာဝဘေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအားကောင်းလာစေခြင်း၊ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်များရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များ တိုးတက်အားကောင်းလာစေခြင်း၊ သဘာဝ ဘေးတုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်း များကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေး ထားသော လူငယ်လုပ်အားပေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း စသည် တို့ပါဝင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေစီမံခန့်ခွဲရေး စွမ်းရည်တိုးတက်မှုအပေါ် များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် နောက်ထပ်အသုံးပြုနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ၊ နယ်ပယ်များလည်း များစွာရှိနေပါသေးသည်။

© RRD/UNDP

အချုပ်ဆိုရသော် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အားကောင်းလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်-

- သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများကို စီမံခန့်ခွဲရန် လိုအပ်ကြောင်း အားလုံးက နားလည်သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။
- ပြည်သူလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ညီညွတ်သည့် ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်မှု၊ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေကို သိရှိပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေအုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့အပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။
- သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအသီးသီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းခေါင်းစဉ်အသီးသီးတွင်ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းအမျိုးမျိုးမှတစ်ဆင့် တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။
- နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူလူထု နောက်ခံအခြေအနေ၊ အကြောင်းခြင်းရာများကိုအခြေခံ၍ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများက မြန်မာပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားရေး၏ ဝိသေသလက္ခဏာများအဖြစ် ဖော်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ ၃)

ပုံ ၃။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ကဏ္ဍများနှင့်ခေါင်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

ပြည်သူလူထု
သစ်တောကဏ္ဍ အစီအစဉ်သည် မြေပြိုမှုဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ နှင့် ရေကြီး ရေလျှံမှုဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ တို့ကို လျော့ချရန် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဦးစားပေးသတ်မှတ်ထားသည်။

ရာသီဥတုကြောင့်
ထိခိုက်လွယ်သည့် စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများအတွက် လယ်သမားများကို လေ့ကျင့်ပေးထားသည်။

ထိခိုက်လွယ်သော
အုပ်စုများအတွက် သဘာဝဘေး အာမခံ ရရှိနိုင်သည်။

သဘာဝဘေးကြောင့်
ထိခိုက်မှုရှိသည့် နယ်ပယ်များရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ အတွက် ထောက်ပံ့မှုများ ဦးတည်နိုင်ရန် လူမှုရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အစီအစဉ်များကို အသုံးပြုသည်။

ပြည်သူလူထုဦးဆောင် သည့် စီမံကိန်းများ၏ အစိတ်အပိုင်း အနေဖြင့် ပြည်သူလူထုမှ ဦးစားပေး သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ သည် သဘာဝဘေး ရှိမှုကို ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ရှိသည်။

ကမ်းရိုးတန်းရှိ ပြည်သူလူထုမှ
ထိန်းသိမ်းထားသည့် ဒီဂျစ်တယ်များသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ ထောက်ပံ့ပေးပြီး မှန်တိုင်းဒီဂျစ်တယ်များမှ အကာအကွယ်ပေးသည်။

မြို့ပြနယ်ပယ်များရှိ
ပန်းရံဆရာများအား ငလျင်ဒဏ် ခံနိုင်ရည်ရှိသော ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ အတွက် သင်တန်းပို့ချ ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ပြည်သူလူထု တစ်ရပ်

ပြည်သူ လူထု၏ လိုအပ်ချက်များ အတွက် တာဝန်ယူပြီး အားကောင်းသည့် ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် အထောက်အပံ့များ ပေးသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မရှိသည့် အစိုးရ ရှိသည်။

(အခြေခံ အဆောက်အအုံ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကျန်းမာရေးတို့ အပါအဝင်) ယင်းတို့၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ထောက်ပံ့ပေး သည့် စနစ်များကို ယုံကြည် အားထားနိုင်သည်။

ခိုင်မာ အားကောင်းသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် ရှိသည်။

ပြည်သူ လူထု၏အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှုများသည် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ရှိပြီး စီးပွားရေးဖူလုံမှု ကွန်ရက်များ ထောက်ပံ့ ပေးသည်။

ယင်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေး များကို သိမြင် နားလည်ပြီး အပြည့်အဝ ရရှိ ကြသည်။

အခွင့်အလမ်း အသစ်များကို အသုံးပြုနိုင်ရန်နှင့် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကို ရင်ဆိုင်နိုင်ရန်အတွက် ဆန်းသစ် တီထွင်နိုင်၊ စွန့်စားမှု ပြုလုပ်နိုင်ပြီး စမ်းသပ် နိုင်သည်။

အကယ်၍ အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရပါက အားလုံး ပါဝင်သော၊ ခိုင်မာအားကောင်းသော၊ ထိရောက်သော ပြည်သူလူထုမှ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ခြင်း နှင့် အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် ရှိသည်။

အတွင်းပိုင်းနှင့် အပြင်ပိုင်း လူမှုရေး ကွန်ရက် ရှိသည်။

ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ကာ ရေရှည် တည်တံ့သော ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းသည့် စနစ်လည်း ရှိသည်။

အရင်းအမြစ် အမျိုးမျိုးထဲမှ စိတ်ချ ယုံကြည်ရသော သတင်း အချက်အလက်များ အချိန်နှင့် တပြေးညီ ရရှိနိုင်သည်။

ကျေးရွာ
ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက် လုပ်ငန်း များရှိ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ပြည်သူလူထု နှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံသည်။

သဘာဝဘေး
စီမံခန့်ခွဲရေး စေတနာ့ ဝန်ထမ်းများသည် သဘာဝဘေး ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားရှိမှုအတွက် လေ့ကျင့်ပြီးဖြစ်သည်။

ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း
ကြိုတင်သတိပေးချက်များသည် ကမ်းရိုးတန်းနေ ပြည်သူလူထုထံ အချိန်မီရောက်ရှိပြီး အထိခိုက်လွယ်ဆုံး သူများထံ သတိပေးချက်များ ရောက်ရှိကြောင်း သေချာစေသည့် စနစ်များ ရှိ၍ ပြောင်းရွှေ့ရန် လုပ်ဆောင်မှုများလည်း ရှိသည်။

လယ်သမားများသည်
သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးရည်ရွယ်ချက်များ အတွက် ရာသီအလိုက် ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်များ မှ သတင်းအချက် အလက်များကို အသုံးပြုရန် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး တိုးချဲ့လုပ်သားများနှင့် အတူတကွ လုပ်ဆောင်ကြသည်။

ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေး
စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်များ အား ပြင်ဆင်ထားရှိပြီး ပုံမှန် ပြင်ဆင်မွမ်းမံသည်။

အတိုးအားကောင်း ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသော ပြည်သူလူထု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများကို ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုများနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ခြင်း နှင့်လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်း (BRACED) မြန်မာနိုင်ငံ မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းထဲမှ ရယူထားပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်သူလူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း သုံးသပ် လေ့လာချက်နှင့် လုပ်ငန်းလက်စွဲ၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ နိုင်ငံတကာအစီအစဉ်၊ မြန်မာ။

© UNICEF

အပိုင်း(၃)

ပြည်သူလူထု

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း

မြင့်မားစေရေး မူဘောင်ကို

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း

၃.၁။ ကဏ္ဍအလိုက်လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေခြင်း

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး၊ သစ်တောအစရှိသည့် အဓိက ကဏ္ဍများသည် ပြည်သူ လူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်သည့်အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ထုတ်ပေးပါသည်။ အဆိုပါအခွင့်အလမ်းများတွင် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများသတ်မှတ်ခြင်း၊ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်း စသည်တို့တွင် ပြည်သူလူထုပေးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါအခွင့်အလမ်းများသည် သဘာဝဘေး ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရေးနှင့် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များ တိုးတက်စေခြင်း ဖြင့်လည်း သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာစေရန် အထောက်အကူပေးပါသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အလမ်းတစ်ခုချင်းစီကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ပြည်သူလူထုကို လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးခြင်း၊ လုပ်ငန်းများအတွက် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ သတင်း အချက်အလက် ထည့်သွင်းထားသည့် အခြေခံနှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် အာရုံစိုက်ထားသော ပေါင်းစည်းညီညွတ်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုလုံးအပေါ် ပါသည်။

၃.၁.၁ ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများနှင့်ကျေးလက်အခြေခံ အဆောက်အအုံများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ကျေးလက် အခြေခံအဆောက်အအုံများမှတစ်ဆင့်ပြည်သူလူထုသဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများတွင် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း၊ ကျေးလက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီအစဉ်များ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးအတွက်ရည်ရွယ်သည့် ကျေးလက်ရန်ပုံငွေနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်း၊ ပြည်သူ

လူထု၏စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း စသည်တို့ ပေါင်းစပ် ပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ပါသည်။

အားလုံးပါဝင်ပြီး ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ ထည့်သွင်းထားသော ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းများ

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အောက်ခြေမှအထက်သို့တင်ပြရသည့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျေးရွာလူထုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက် များကို ဖော်ထုတ်ပြီး ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်မှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့ရွာ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မျှော်မှန်း ချက်များကို တင်ပြဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အဆို ပါအစီအစဉ်တွင် သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားသည့် ဦးစားပေး လုပ်ငန်းတစ်ခု (သို့မဟုတ်) ထို့ထက်ပိုမိုသော အရေအတွက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ထားပါသည်။

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင် ရွက်ရာတွင် ကျေးရွာလူထုအား တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် လမ်းညွှန်မှု ပေးသည့်နည်းဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျေးရွာ လူထုကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပြီး ကိုယ်တိုင်အကဲဖြတ်သည့် နည်းစနစ် ကို ကျင့်သုံးပါသည်။ ထိုသို့ ကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် ကျေးရွာလူထု အနေဖြင့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အနှောင့်အယှက်များ၊ အတားအဆီးများ၊ စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်နေသည့် သဘာဝဘေး ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များ ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း၊ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင် စွမ်း မြင့်မားလာစေနိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာများ အစီအစဉ်များနှင့် စီမံကိန်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများရရှိစေပါသည်။

ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ် တွင် ကျေးရွာလူထု၊ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး ကော်မတီ၊ ကျေး ရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ကျေးရွာအုပ်စု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

© UNICEF

ကော်မတီဝင်များ အတွင်း ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြီး သဘာဝဘေးနှင့် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်နိုင်ခြေများကို သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ (အဆိုပါ သတင်းအချက် အလက်များကို ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် မြို့နယ် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်ဖော်ထုတ်ရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုသည့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များမှ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အပိုင်း ၃.၂.၃ ကို ကြည့်ပါ။) အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်သည် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများက ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများကို မည်ကဲ့သို့ ထိခိုက်စေသည်ကို နားလည်နိုင်စေပြီး သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးမဟာ ဗျူဟာများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် နိုင်စေရန် ကူညီပေးပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကဏ္ဍအသီးသီးအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများစွာရရှိစေပြီး ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်နှင့် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအုပ်စုများ ဝင်ငွေအမျိုးမျိုး ရရှိစေပြီး လူတန်းစားအသီးသီးကို ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် အဆိုပါ မတူညီသော လူအုပ်စုအသီးသီးက လက်ခံနားလည်ထားသည့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် ပတ်သက်သည့် မတူသော ရှုထောင့်များကို သိရှိလာစေပါသည်။ ထို့ပြင် တောင်သူလယ်သမားများအုပ်စု၊ အမျိုးသမီး များအုပ်စု၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများအုပ်စု၊ မြေယာမဲ့နှင့် စိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်သူများအုပ်စု အစရှိသဖြင့် အုပ်စုများခွဲကာ ဦးတည်အုပ်စု ဆွေးနွေးစေခြင်း၊ လုပ်ငန်းများသည်လည်း ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်သူလူထု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်များ တွင် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေး အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များ ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းရန်

ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပါဝင်သည့်အခန်းကဏ္ဍ ထည့်သွင်းထားသော နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ဆိုင်သည့် အစီအစဉ်များသည် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြှင့်မားလာစေရန်အတွက် အရေးပါသော အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျေးရွာလူထု ဖော်ထုတ်ထားသည့် ၎င်းတို့၏လိုအပ်ချက်များ (ဥပမာ - စိုက်ပျိုးရေး၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ကျေးလက်အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း စသည့်နယ်ပယ်များတွင်)ကို အထောက်အပံ့ပေးသည့် စီမံကိန်းများသည် အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို ပြည်သူလူထုက ဦးစားပေးလုပ်ငန်းစဉ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်စေပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထုသည် စီမံကိန်း အစီအစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း စသည်လုပ်ငန်းများတွင် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး အစီအစဉ်များကို ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေးကို ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပေါင်းစပ်သည့်လုပ်ငန်းတွင် ရရှိနိုင်သော တိကျသည့်အခွင့်အရေးမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် ပြည်သူလူထု၏ ကျယ်ပြန့်စွာနှင့် နက်ရှိုင်းစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ဥပမာ- ဒေသခံ ပြည်သူလူထု စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးနှင့် ဒေသခံတို့၏ တောင်းဆိုမှုကို လုပ်ဆောင်ပေးသည့် မူဝါဒများကို အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက် သည့် လူထုအခြေပြု ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများသည် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများဖော်ထုတ်ရန်၊ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်၊ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကာလ

© ADB

တစ်လျှောက် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များက ကြီးမားသောအခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ဆောင် ပေးပါသည်။

ထို့ပြင် အဆိုပါအစီအစဉ်များတွင် ပို၍ကျယ်ပြန့်သောဖွံ့ဖြိုးရေး ရည်မှန်းချက်များရှိကြပါသည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်များက ပြည်သူလူထုအား လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တစ်ခုတည်းကိုသာ လိုက်လံ ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် ကဏ္ဍအသီးသီးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ် အသီးသီးရှိ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး ဦးစားပေး အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိစေပါသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား ပြည်သူ့လူထုအခြေပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်က ဖော်ဆောင်ပေးသည့် အခွင့်အလမ်းများကိုဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် အဆိုပါကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများသည် သဘာဝဘေးထိခိုက်လွယ်မှု အများဆုံးဖြစ်ကြသူများဖြစ်သည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု အဖြစ်ဆုံး ပြည်သူလူထုများအား ဦးတည် လုပ်ဆောင်ပေးရန်ပါရှိပါသည်။ အရေးပေါ် အစီအမံသည် သဘာဝဘေးကျရောက်သည့်အခါ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အရေးပေါ် တုံ့ပြန်ရေးအစီအစဉ်များဆောင်ရွက်ရေးတို့အတွက် ထိရောက်သည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် လုပ်ဆောင်နိုင် ပါသည်။ အဆိုပါ အရေးပေါ် အစီအမံများတွင် အောက်ပါတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်-

- (က) ဒေသခံအစိုးရ၏ သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီး လိုအပ်ချက်များဆန်းစစ်သည့်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီပေးရန် ကျန်စီမံကိန်းမှခန့်ထားသည့် လူထုဆက်သွယ်ရေး ဝန်ထမ်းများက ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။
- (ခ) ဘေးသင့်သည့် ပြည်သူလူထုများထံသို့ ငွေကြေးအရင်းအနှီးများရရှိစေရန်အတွက် ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်။
- (ဂ) ဒေသခံအစိုးရနှင့် ပြည်သူလူထု၏ ထည့်ဝင်လှူဒါန်းငွေများကို လက်ခံဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။
- (ဃ) သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီးနောက် ဦးစားပေးလိုအပ်ချက်များ ရရှိနိုင်ရန် ပြည်သူလူထုက စီမံချက်များ ရွေးချယ်ရာတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ လွယ်ကူရှင်းလင်းစေခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ချက်များ ပြင်ဆင်ထားရှိပေးခြင်း။

ဇယားကွက် ၄။ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းနှင့် လူထုအခြေပြဖွံ့ဖြိုးရေး အမျိုးသား စီမံကိန်း

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစီးဌာနသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် လူထုအခြေပြဖွံ့ဖြိုးရေး အမျိုးသား စီမံကိန်း (၂၀၁၁-၂၀၂၁) ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျေးရွာများအတွက် အသေးစားအခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ (စာသင်ကျောင်း ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန၊ ရေရရှိရေး၊ ကားလမ်းနှင့်လူသွားလမ်းများဖောက်လုပ်ခြင်း၊ သင်္ဘောဆိပ်နှင့် တံတားများ တည်ဆောက်ခြင်းစသည်တို့ကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ရာတွင် ပြည်သူလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် အဆိုပါအခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ဝန်ဆောင်မှု ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် ကျေးရွာအလိုက် ရန်ပုံငွေများချထားပေးရန်၊ အဆိုပါ အစီအစဉ်တွင် အရေးပေါ် အခြေအနေနှင့် သဘာဝဘေးများ ကျရောက်လာပါက အလျင်အမြန် တုံ့ပြန်မှု၊ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အခြားလုပ်ငန်းများမှ ရန်ပုံငွေကို အလျင်အမြန်ဆုံး လွှဲပြောင်းရယူနိုင်ရန် ထည့်သွင်းထားသည့် ကျေးရွာအရေးပေါ် အစီအမံလည်း ပါဝင်ပါသည်။

အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများကို ဦးတည်ခြင်း၊ လက်ရှိအခြေအနေများကို ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ အရုံး အမြတ်လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ အန္တရာယ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထုနှင့် ဒေသခံအရာရှိများအား သဘာဝဘေး အခြေပြုဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ် လုပ်ဆောင်ခြင်း၏အရေးပါမှုကို ပိုမိုနားလည်စေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များက မည်ကဲ့သို့ထိခိုက်စေသည်ကို သိရှိနားလည်လာနိုင် စေပါသည်။ ထို့ပြင် စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်သူလူထု အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်သည့် ဆောက်လုပ်ရေး စံချိန်စံညွှန်းများကို လက်ခံလာစေရန် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုနှင့် တုံ့ပြန်ရေး စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ အလားတူပင် သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီး နောက်ပိုင်းဆောင်ရွက်ရမည့် အရေးကြီးသောလုပ်ငန်းများအတွက် ရည်ရွယ်ချက်ဆိုင်ရာအရေးပေါ်အစီအမံသည်လည်း လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများ ပိုမိုကောင်းမွန်သောအခြေအနေများ တည်ဆောက်ရန် ဟူသော မူဝါဒဖြင့် ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြည်သူလူထု ပြည်လည်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအားကောင်းလာစေရန် အထောက်အကူပြုပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြည်သူလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းကို ခိုင်ခိုင်မာမာထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ပြည်သူ လူထု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများ၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများ၊ ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများ စသည်တို့သည် ပြည်သူလူထုအား ၎င်းတို့၏ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများ အပေါ် ပိုမိုနားလည်စေရန် အခွင့်အလမ်းများအဖြစ် ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများကပင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုမဟုတ်သော အခြားသောလုပ်ငန်းများ ဦးစားပေးရွေးချယ်နိုင်ရန် ကူညီပေးပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စီမံကိန်း များနှင့် ရန်ပုံငွေများကို အစိုးရဌာနအသီးသီးက စီမံခန့်ခွဲရသဖြင့် ဌာနဆိုင်ရာအချင်းချင်း နီးကပ်စွာ ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုလည်း အရေးပေါ် လိုအပ်နေပါသည်။

၃.၁.၂ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့်မတူညီဘဲ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းသည် သီးသန့်စီမံကိန်းများနှင့် ငွေကြေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုသဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ မြို့ပြနေပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအားကောင်းလာစေနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကောင်းစွာဖွံ့ဖြိုးမှု မရှိသေးသည့် မြို့ပြစီမံခန့်ခွဲမှုအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကို ဆီလျော်စွာ ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားသော မြို့ပြ (နယ်ပယ်) ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပြည်သူလူထုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ဆောင်ခြင်း

ဘေးအန္တရာယ်ပုံစံများနှင့် လက်ရှိ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများ ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် မြို့ပြစီမံချက်လုပ်ငန်းများ၏ အနာဂတ်ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများကို ဆွေးနွေးရာတွင် တရားမဝင်ကျူးကျော်နေထိုင်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ ပြန်လည်နေရာချထားခံရသည့် ပြည်သူလူထုများ၊ ဖယ်ကျဉ်ခံထားရသည့်တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် တရားမဝင်စီးပွားရေးစနစ်၏ အခြားအဖွဲ့ဝင်များ အပါအဝင် မြို့ပြ ပြည်သူလူထုများ ပါဝင်ခြင်းသည် ဒေသတွင်း သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ ပုံစံကို ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်စေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချပြီး စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေသည့် ပြည်သူပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ထိုသို့သော နားလည်သဘောပေါက်မှုတစ်ခုသည် ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း၊ အများဆန္ဒကြားနာခြင်းနှင့် မြို့တွင်းပုံဖော်သည့် လုပ်ငန်းများ၏ အစိတ်အပိုင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေယာအသုံးပြုမှု (နေရာဆိုင်ရာ) အစီအစဉ်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း၊ ထိုပြင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ရေးဆွဲစဉ်အတွင်း ထိတွေ့ဆက်ဆံသည့်အခါ ယင်းပြည်သူလူထုသည် အစီအစဉ်များနှင့် ရလဒ်ဖြစ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ခံစားကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြင့် ယင်းတို့သည် အကောင်အထည်ဖော်စဉ်အတွင်း၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်စဉ်အတွင်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲလုပ်ငန်းများထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်းတို့တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော မိတ်ဖက်များ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ (ဥပမာ။ ရေနုတ်မြောင်းများနှင့် ရေစီးရေလာလမ်းကြောင်းများ သန့်ရှင်းခြင်း နှင့် ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊ အစိုင်အခဲ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ကောင်းစွာ စွန့်ပစ်ခြင်းတို့ကို သေချာစေခြင်း စသည်တို့)

အသေးစားလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များအား ယင်းတို့ အကျိုးစီးပွားများကို ထိခိုက်နိုင်ခြေလျော့ချရန်နှင့် မြို့ပြအခြေအနေ ထိခိုက်နိုင်ခြေ ပိုမိုကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် လျော့ချရန် အခွင့်အလမ်းများ နှင့် နည်းလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း

မြို့ပြနယ်ပယ်များရှိ လုပ်ငန်းအများစုသည် သေးငယ်ကြသည်။ ယင်းတို့ကို များသောအားဖြင့် လူနေအိမ်များမှ လုပ်ကိုင်လေ့ရှိ သည့် လုပ်ငန်းငယ်များသည် ပိုမိုကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် သဘာဝဘေး ကျရောက်မှုကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်မှုများ ကို ကာကွယ်သည့် နည်းလမ်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း နည်းပါး သည်။ အမျိုးသမီးများပိုင်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအပါအဝင် ယင်း လုပ်ငန်းငယ်များ၏ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ သုံးသပ် သည့် စွမ်းရည်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အရေးကြီးသည်။ ယင်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ရောင်းချရေး ဆိုင်ခွဲများ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ဆောင်ရန်၊ လုပ်ငန်းစဉ်ဆက်မပြတ် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အာမခံ ထား ရှိခြင်းတို့ဖြင့် အကြွင်းအကျန် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများကို စီမံခန့်ခွဲရန် အရေးကြီးသည်။

မြို့ပြကဏ္ဍ၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း အားလုံးကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု တည်ထောင် ခြင်းဖြင့် (ဘေးအန္တရာယ် ရင်ဆိုင်နိုင်သောနေရာ အစီအစဉ်များနှင့် မြေယာအသုံးပြုမှု မူဝါဒများ၊ ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်သည့် ဆောက်လုပ်ရေးဥပဒေများ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ နေရာချထားရာတွင် နှင့် ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် လက်ရှိနှင့် အနာဂတ် ဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများ ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းဖြင့်) ခိုင်မာ အားကောင်းစေရန် ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အခန်းကဏ္ဍ သည် အရေးကြီးသည်။ သို့ရာတွင် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေရာတွင် ပိုမိုအရေးပါသူများမှာ ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွား ပတ်သက်ဆက်နွယ်သူများ (ပြည်သူ လူထု၊ အိမ်ထောင်စုများနှင့် လုပ်ငန်းများ)ဖြစ်သည်။ အဘယ့် ကြောင့်ဆိုသော် ပြောင်းလဲလာနေသည့် သဘာဝဘေး ကျ ရောက်နိုင်ခြေများကို ယင်းတို့သည် ရှေ့တန်းမှ ကြုံတွေ့ရသူများ ဖြစ်သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ မြို့ပြ ပြည်သူလူထုသည် ကျေး လက် နေ ပြည်သူလူထုလောက် စည်းလုံးမှု မရှိသည့်အတွက်

ယင်းသည် အထူးအရေးကြီးသည်။ အပြန်အလှန်ကူညီ ထောက် ပံ့ပေးသည့် ယုံကြည်မှုနှင့် ဆက်ဆံရေးကွန်ရက်များသိသိ သာသာမရှိချေ။ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်မှာ မကြာခင် နေရာပြောင်း ရွှေ့ခြင်း သို့မဟုတ် ကျေးလက်နယ်ပယ်များထက် ပိုမို ရွှေ့ ပြောင်းလွယ်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ပြနေသူ များ ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှု၊ (အမျိုးသမီးဧည့်သည်များ သို့မဟုတ် အခြေခံ အဆောက်အအုံ လုပ်ငန်းများနှင့် အခြား လူသားအရင်း အမြစ် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့) ယုံကြည်မှု တည် ဆောက်သည့် အစီအစဉ်များနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဆိုင်ရာ အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုနှင့် အားလုံးပါဝင်မှုတို့ကို တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်နေသည်။ ယင်းသို့ လုပ် ဆောင်ခြင်းဖြင့် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာ အားကောင်းစေရန်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်လိမ့်မည်။

၃.၁.၃ သစ်တောကဏ္ဍမှတစ်ဆင့် ပြည်သူ လူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအပါအ ဝင် အကျိုးအမြတ် အများအပြား ရရှိနိုင်ရန် ပြည်သူလူထုဆိုင်ရာ သစ်တောအစီအစဉ်များ ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းနှင့် တိုးချဲ့ခြင်း

ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာ အား ကောင်းစေရေးအတွက် သိသာမြင်သာသည့် အခွင့်အလမ်း များမှာ နိုင်ငံအနှံ့ ပြည်သူလူထုဆိုင်ရာ သစ်တောအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းတွင် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရန်ကုန်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် အလယ်ပိုင်းဒေသ ခြောက်သွေ့ဇုန်တွင် အကောင်အထည်ဖော် နေသည့် ပြည်သူ့ဗဟိုပြု ပြည်သူလူထုဆိုင်ရာ သစ်တောကဏ္ဍ ချဉ်းကပ်မှု ပါဝင်သည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုကို သတ်မှတ်ထားသည့် သစ်တော အသုံးပြု သူ အုပ်စုများထံ လုပ်ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေပေးခြင်းဖြင့် သဘာဝ သစ်တော များ ရေရှည်တည်တံ့စေသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုကိုမြှင့်တင်ရန် ဖြစ် သည်။ ပြည်သူလူထုဆိုင်ရာ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အကျိုးကျေးဇူး

၃.၂။ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဓိကခေါင်းစဉ်များ မှတစ်ဆင့် အထိခိုက်အလွယ်ဆုံးသူများထံသို့ ရောက်ရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လူမှု ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ စသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ် ငန်းခေါင်းစဉ်များသည် အထိခိုက်လွယ်ဆုံးသူများဆီသို့ ရောက် ရှိရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ အဆိုပါ လုပ် ငန်းစဉ်များသည် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများကို လျှော့ချပေး ပြီး ကျန်ရှိနေသည့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများကို စီမံခန့်ခွဲပေးပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် အောက်ခြေ ပြည်သူလူထုအဆင့်ရှိ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေတို့ပြန် ရင်ဆိုင်နိုင်စွမ်း အားလုံးကို ခိုင်မာအားကောင်းစေသည်။ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေးကို အဓိကရည်မှန်း ချက်အဖြစ်ထားရှိသည့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ရေး လုပ်ငန်းများလည်း လိုအပ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေး အကြောင်းအရာ အသစ်တစ်ခု ထပ်မံလိုအပ်နေပါသည်။ အပိုင်း ၃.၁ တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကဏ္ဍများကဲ့သို့ပင် ခေါင်းစဉ် နှင့် ဆိုင်သည့်နယ်ပယ်များရှိ အခွင့်အလမ်းများတွင် ပြည်သူ လူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်း လာစေရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု ကျင့်သုံး ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ ချဉ်းကပ်မှုတွင် ပြည်သူလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ အသိပေးထားသည့် အခြေခံများနှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု တို့ပါဝင်ပါသည်။

၃.၂.၁။ အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍ တည်ဆောက်ရေးမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

အားလုံးပါဝင်သော ငွေကြေးကဏ္ဍတည်ဆောက်ရေးမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားအား ကောင်းလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ငွေစု ငွေ ချေး အဖွဲ့များကို အားပေးခြင်း၊ အသေးစား ချေးငွေလုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းများ (MFI များ) ၏ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များ အားကောင်းစေခြင်း၊ မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု ဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်၏ လုပ်ငန်းများ အားကောင်းစေခြင်းနှင့် သဘာဝဘေး အာမခံ လုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ပေးခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကာအကွယ်အစီအမံများ ဖန်တီးပေးနိုင်ရန်နှင့် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ရေး ကို အားပေးရန် ငွေစုငွေချေးအဖွဲ့များ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ငွေစုငွေချေးအဖွဲ့များကို ကျေးရွာများတွင် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်း လုပ်ငန်းများအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မိသားစု စား သုံးမှု အတွက်သော်လည်းကောင်း ငွေကြေးလိုအပ်ချက် ရှိပါက ငွေချေးယူနိုင်ရန် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေး မဟာဗျူဟာ အဖြစ် (သာမန်အားဖြင့် NGO များ နှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့ အစည်း များဖြင့်) ကျေးရွာများတွင် အခြေပြု၍ ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာ သားများ ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့် ထုထောင်ထားသည့် အဖွဲ့များ ဖြစ်ပါသည်။ ငွေစုငွေချေးအဖွဲ့များသည် လုပ်ငန်းစဉ် အရ အောက်ပါတို့ကိုလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထု သဘာဝ ဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အခွင့်အလမ်းများပေးပါသည်။

- (က) အများပိုင်အရင်းအနှီးများနှင့် အရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲ ရာတွင် ထိန်းကျောင်းပေးခြင်း
- (ခ) လူမှုရေးအကူအညီများနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေများ တွင် လိုအပ်သည့် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ရရှိရန်အတွက် ငွေစုငွေချေးအဖွဲ့ဝင်များအကြား ခိုင်မာသော ဆက်ဆံရေး ကို တည်ဆောက်ပေးခြင်း။
- (ဂ) သဘာဝဘေးကျရောက်လာသည့်အခါ အဖွဲ့ဝင်များ၏ ငွေကြေး အကျပ်အတည်းများ ပပျောက်စေရန်အတွက် အရေးပေါ်ရန်ပုံငွေများ ထုတ်ပေးခြင်း (ဒေသခံ ပြည်သူ လူထု တစ်ရပ်လုံးအား မထိခိုက်သည့် သဘာဝဘေးများ အကျပ်အတည်းများ)
- (ဃ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ(သို့) နေအိမ်အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း ကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် အသုံးပြုသည့် စီးပွားရေး မဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် ငွေချေးယူရန် ကမ်းလှမ်းပေးခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေး ခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထုအား သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်း အားကောင်းလာစေရန် အခွင့်အလမ်းများဖော် ဆောင်ပေးပါသည်။ ငွေစုငွေချေး အဖွဲ့ဝင်များသည် စီးပွား ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ထုထောင် ခြင်း၊ ဘဏ်များနှင့် အသေးစားငွေချေး လုပ်ငန်းများမှ တရားဝင် ငွေကြေး ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းရရှိရန် အတွက် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် ယုံကြည် မှုများကို လက်တွေ့ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း စသည့်တို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြင့် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုမြင့်မားလာ မည် ဖြစ်ပါသည်။

© UNICEF

အသေးစားဈေးငွေလုပ်ငန်းများ၏ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများ အားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

အသေးစားဈေးငွေလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အမျိုးသမီးများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် အိမ်ထောင်စုများ အားပံ့ပိုးကူညီရန် လူမှုရေးအရလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ယင်းတို့၏ ဈေးငွေ ပေးနိုင်စွမ်း၊ ချဲ့ထွင်နိုင်စွမ်း၊ သင့်တော်သော ဈေးနှုန်း သတ်မှတ်ခြင်း (အရင်းအမြစ်များရရှိနိုင်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လက်ရှိ အသုံးပြုသူကွန်ရက်တို့ ရှိသည့်အတွက် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်ရေးတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ရန် သင့်တော်ပါသည်။

သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစားဈေးငွေလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အိမ်ထောင်စုများအား ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ အားကောင်းလာစေရန်နှင့် အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင် ရန်လိုအပ်သော အရင်းအနှီးရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ စီးပွားရေးအရထိခိုက်မှုမရှိစေရန် အကာအကွယ် အစီအမံများအတွက် ငွေစုခြင်းနှင့် ဝင်ငွေတိုးတက်ရရှိရေးအခွင့်အလမ်းများမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ ထို့ပြင် အသေးစားဈေးငွေလုပ်ငန်းများသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် DRM အစီအစဉ်များအကြောင်း အသိပညာများတိုးပွားစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ အဆိုပါ အကျိုးကျေးဇူးများအပြင် မိတ်ဖက်များဖြစ်သည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာရောင်းချသူများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အသင်းအတွက် ဖြည့်စွက် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေနိုင်ပါသည်။ အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အသေးစားဈေးငွေ အဖွဲ့အစည်းများသည် လုပ်အားပေးခြင်းအတွက် အခကြေးငွေပေးခြင်း အစီအစဉ်များကဲ့သို့ သဘာဝဘေး ကျရောက်ပြီး နောက်ပိုင်း ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များတွင် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများအား ထောက်ပံ့ကူညီနိုင်ရန် ငွေကြေးရရှိနိုင်သည့် နေရာတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေးကို အထောက်အကူပြုရန်

အသေးစားဈေးငွေအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးနိုင်သည့် အမျိုးမျိုးသော ထုတ်ကုန်များ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပုံ ငှ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

သို့သော် လိုင်စင်ရ အသေးစားဈေးငွေအဖွဲ့အစည်းလုပ်ငန်းများသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းကို သာမန်အဖြစ်သာ လုပ်ဆောင်ကြပြီး ဘဏ်အသုံးပြုသူများ၊ ပြည်သူလူထုနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများအကြား မမြင်နိုင်သောဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေများအပေါ် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အနည်းငယ်သာ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူလူထုနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသေးစားဈေးငွေလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်များ မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အနည်းဆုံးအနေဖြင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများတွင် သဘာဝဘေးများကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ပြည်သူလူထု၊ ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လူမှုရေး စီးပွားရေးများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို သိရှိစေရန် ပျိုးထောင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို အလေးပေး လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် လက်တွေ့ အသုံးဝင်သော သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု မဟာဗျူဟာများကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပို၍ ခိုင်မာသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မူဘောင်များကို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးများကို ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါတွင် ကျေးလက်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ရန် မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဘဏ်၏စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း

မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်သည် ၎င်း၏ ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၂၀၀ မှတစ်ဆင့် တောင်သူလယ်သမားဦးရေ (၂)သန်းခန့်အား စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေ (အများဆုံး ၁၀ ဇန) နှင့် ငွေစုခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံး ချေးငွေထုတ်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရောက်ရှိနိုင်မှုက ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေအများဆုံး လူအုပ်စုများအနက် အချို့ထံသို့ ရောက်ရှိစေရန် အရေးပါသည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ သို့သော် ၎င်း၏လုပ်ငန်းအများစုကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာငွေကြေး ကိစ္စများတွင် အသုံးပြုထားသော်လည်း မြန်မာ့ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးမှုဘဏ်သည် အခြားသော ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို ကြိုတွေ့နိုင်ပါသည်။ (သဘာဝဘေးများ၊ ပလပ်ရောဂါနှင့် ကုန်ဈေးနှုန်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်ခြင်း) စသည်တို့ကို ငွေချေးသူ ၏ ငွေပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်စွမ်းအပေါ် ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်

ပုံ ၄ ။ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအတွက် အထောက်အကူဖြစ်ရန် အသေးစား ငွေချေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးသည့် ထုတ်ကုန်များ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ

<p>အသေးစားငွေကြေး အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် ဖောက်သည်များ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စေရေး လုပ်ငန်း</p>	<p>ထုတ်ကုန် / ဝန်ဆောင်မှု</p>	<p>ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းအတွက် အသုံးပြုမှုများ</p>
<p>အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ ခိုင်မာစေခြင်း</p>		<p>သဘာဝဘေးများ၏ ဆိုးကျိုးများကို လျော့ချနိုင်ရန် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ပါးသက်သာစေသည့် ကိရိယာများ၊ မျိုးစေ့များ၊ အစရှိသည်တို့၊ ဝယ်ယူခြင်း</p>
<p>အိမ်ထောင်စုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခြေခံများကို အမျိုးမျိုးကွဲပြားစေခြင်း (ဥပမာ။ ။ စိုက်ပျိုးရေး နှင့် စိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သော)</p>		<p>အိမ်ထောင်စုများ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စွမ်းရည်ကို ရေရှည်တည်တံ့စေသည့် ဝင်ငွေ လမ်းကြောင်း အမျိုးမျိုး</p>
<p>ငွေကြေးပံ့ပိုးထားသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်း မှ တစ်ဆင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း (ဥပမာ။ ။ မိုဘိုင်းဖုန်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး)</p>		<p>အိမ်ထောင်စုများ၏ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရှိမှုကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း</p>
<p>သဘာဝဘေးကျရောက်သည့် ဖြစ်စဉ်များတွင် ချေးငွေ အချိန်ပြန်လည်သတ်မှတ်ခြင်း (ဥပမာ။ ။ မိုးခေါင်ခြင်းများ)</p>	<p>ချေးငွေ</p>	<p>အိမ်ထောင်စုများ နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း</p>
<p>သဘာဝဘေးတစ်ခုကျရောက်ပြီးသည့်အခါ အထူးအရေးပေါ် ချေးငွေများ</p>		<p>ပြည်သူလူထု၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ လျော့ချခြင်း</p> <ul style="list-style-type: none"> • အိမ်ထောင်စုများ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်စေသည့် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း • အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဝယ်ယူခြင်း/ပြင်ဆင်ခြင်း

<p>ငွေစုခြင်းများကို အားပေးပြီး ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း</p>	 <p>စုငွေများ</p>	<p>အိမ်ထောင်စုများ၏ စီးပွားရေး ဖူလုံမှု ကွန်ရက်များ တည်ထောင်ခြင်း</p>
---	---	---

<p>တတိယအုပ်စု အသေးစား အာမခံများ မြှင့်တင်ခြင်း (သီးနှံ၊ အိမ်ရာ၊ အစရှိသည်)</p>	 <p>အာမခံ</p>	<p>အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများ နှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ သဘာဝဘေးမှ ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ရေးကို မြှင့်တင်နိုင်စေသည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး နည်းလမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း</p> <p>ဖောက်သည်များအတွက် အာမခံငွေများ အချိန်ကိုက် ရရှိနိုင်စေခြင်း</p>
---	---	---

<p>ငွေကြေးနှင့် မဆိုင်သည့် မိတ်ဖက်များအတွက် ငွေကြေး စီမံခန့်ခွဲမှု</p>	 <p>ငွေလွှဲပြောင်းမှုများ</p>	<p>အိမ်ထောင်စုများ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာ တည်ငြိမ်မှုကို အထောက်အကူပြုပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြန်လည်ထားရှိရန် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုအနေဖြင့် ကယ်ဆယ်ရေး အေဂျင်စီ လုပ်အားအတွက် ငွေသားပေးချေသည့် အစီအစဉ်များကို အသုံးပြုခြင်း</p>
--	---	---

<p>သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအတွက် ဖောက်သည် အသိပညာပေးခြင်း နှင့် စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်း</p> <p>အဖွဲ့လိုက် ငွေချေး အဖွဲ့ဝင်များကြားတွင် ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ခြင်း</p>	 <p>ငွေကြေးနှင့် မဆိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုများ</p>	<p>ပြည်သူလူထု၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ လျော့ချပေးခြင်း</p> <p>လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှု မြှင့်တင်ပေးခြင်း</p>
--	--	--

© UNICEF

ကြေးထောက်ပံ့ခြင်းအစီအစဉ်သည် (အကယ်၍ ရှိပါက) ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ်ရှိပြီး အချိန်ကာလ တစ်ခုအထိ လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထောက်ပံ့ငွေများအား သက်ဆိုင်ရာ ခံစားခွင့် ရှိသူများထံသို့ အလျင်အမြန် လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ လွှဲမားသော ဖြေရှင်းနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်း (ဥပမာ- ပြင်ပမှ ငွေချေးယူခြင်း) တို့ကို လျော့ချနိုင်ပါသည်။

အလားတူပင် ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက လက်ရှိ ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်သည့် ဦးတည်အုပ်စုများအတွက် ငွေကြေး ထောက်ပံ့ခြင်းအစီအစဉ်ကို ဘေးသင့်ပြည်သူလူထုအတွက် ထောက်ပံ့ငွေများ အပိုဆောင်းပေးရန် (သို့မဟုတ်) ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်တွင် မပါဝင်သော ဘေးသင့်ပြည်သူများ အတွက် ထောက်ပံ့ရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ငွေကြေးထောက်ပံ့ရေး အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြည်သူလူထုနှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၊ အသိပညာတိုးပွားရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ စသည်တို့ ဆောင်ရွက်သည့်အခါတွင်လည်း သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေအသိပညာတိုးမြှင့်ရေး လုပ်ငန်းနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး လုပ်ငန်းများ ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်။

သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများသည် နောင်ဆယ်စုနှစ်များစွာအထိ ဆက်လက်မြင့်တက်နေမည်ဟု အသိအမှတ်ပြုလျက် သဘာဝဘေးတုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးပေါ်ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုအစီအစဉ်များကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်များ တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ရာသီအလိုက် အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း မြင့်မားသောဒေသများ၊ စားနပ်ရိက္ခာ မဖူလုံသောဒေသများနှင့် အကြွေးပိနေသော ကျေးလက်ဒေသမှ ပြည်သူများအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရန် အထူးသဖြင့် သင့်တော်ပါသည်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနက ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရေကြီးခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်းများအတွက် တုံ့ပြန်မှုအဖြစ် မကြာမီက ထုတ်ဝေခဲ့သော အရေးပေါ် ရေကြီးခြင်း နှင့် မြေပြိုခြင်း တို့အတွက် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု တုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းလက်စွဲစာစောင်တွင် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနမှ

ဦးစီးလုပ်ဆောင်သည့် အရေးပေါ်ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း အစီအစဉ်၊ အဆင့်အလိုက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း လမ်းညွှန်ချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ လမ်းညွှန်ချက်သည် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါ အရေးပေါ်ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်တွင် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော ငွေကြေးရရှိနိုင်မှု အခြေအနေသိရှိရန် (အမျိုးသားစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ၂၀၁၃ အရ ထူထောင်ထားသော သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ရန်ပုံငွေနှင့် ပို၍ ကျယ်ပြန့်သော သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု ရန်ပုံငွေတို့ ချိတ်ဆက်မှုအားကောင်းလာစေခြင်း) လိုအပ်မည် ဖြစ်သည့်အပြင် ပြည်သူလူထု အဆင့်တွင်လည်း လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်များရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

လုပ်အားအတွက် အခကြေးငွေပေးချေခြင်း စနစ်မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု၏သဘာဝဘေးများ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပြီး နဂိုအခြေအနေ ပြန်လည်ရရှိနိုင်သည့် စွမ်းရည်ကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း

လက်ရှိ ပြည်သူလူထု အလုပ်အကိုင်ရရှိရေး အစီအစဉ်များသည် ရာသီအလိုက် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှုများအတွက် ဒေသတွင်း အလုပ်အကိုင်များကို ဖန်တီးပေးနိုင်ပြီး သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီးနောက် ဘေးသင့် ပြည်သူလူထု၏ အခက်အခဲအကြပ်အတည်းများကို လျော့နည်းစေရန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိရောက်မှုရှိပါသည်။ ထိုသို့သော အစီအစဉ်များကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဥပမာ- ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသော နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ အလုပ်လုပ်ရမည့်ရက်ပေါင်း အရေအတွက်တိုးမြှင့်ခြင်း၊ အနိမ့်ဆုံးလုပ်အားခငွေကြေးကို ညှိနှိုင်းပေးခြင်း (လုပ်အားခ ဈေးကွက်ကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေဘဲ) တို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လုပ်အားအတွက် အခကြေးငွေပေးခြင်းအစီအစဉ်သည် ဘေးသင့်ခံပြည်သူများအတွက် ငွေကြေးရရှိနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးအပြင် ဆောင်ရွက်ဆဲသဘာဝဘေးတုံ့ပြန်ရေးနှင့် ကနဦးပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်သည့်

လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဝန်ဆောင်မှု ဌာနများ၏ သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီးချိန်ရှိ အကြံဉာဏ်ပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်များကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်း

လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး မဟာဗျူဟာစီမံချက် (၂၀၁၄) တွင် မြို့နယ်အဆင့် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဌာန ၃၃၀ ခု ဖွင့်လှစ်ရန်နှင့် လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်သား ၆၀၀၀ ဦး ခန့် ထား၍ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းပညာရပ်များကို လေ့ကျင့်ပေးရန် ရည်ရွယ် ထားပါသည်။ ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်မှုအဆင့်အနေဖြင့် အဆိုပါ လူမှု ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ဝန်ထမ်းများသည် ပြည်သူလူထု နှင့်လက်တွဲ၍ လူမှုကာကွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်း များတွင် အစိုးရဌာနများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါ လူမှု ဝန်ထမ်းလုပ်သားများသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အတွင်းက ဖြစ်ပွားခဲ့ သော ရေဘေးနှင့်မြေပြိုခြင်း သဘာဝဘေးများတွင် လူမှု ကာ ကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းများ ပတ်သက်သည့် စိတ်ပိုင်း နှင့်လူမှုရေးပိုင်း ဆိုင်ရာအားပေးမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ဆိုင်ရာ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း၊ အရေးယူတုံ့ပြန်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ခဲ့ ကြပါသည်။ လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်သားများကွန်ရက်ကို အထိခိုက် အလွယ်ဆုံးသူများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်နှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်ပြီးချိန် အကြံဉာဏ်ပေးပေးရန်အတွက် အမွေအနှစ် တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်သင့်ပါသည်။ သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီး နောက်ပိုင်း အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများသည် ဘေးဒုက္ခ အထိခိုက်ခံရဆုံးပြည်သူများသို့ ရောက်ရှိစေရန်အတွက် သဘာဝဘေးတုံ့ပြန်မှု လုပ်အားပေး လူငယ်အဖွဲ့များနှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည်တို့ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည့် ကွန်ရက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

၃.၂.၃။ သဘာဝဘေးကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် သဘာဝဘေး ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရှိမှုကို ခိုင်မာစေခြင်း

ပြည်သူလူထုသဘာဝဘေး ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အထောက်အပံ့ပေးရန် အရေးပါသော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပြီး အဆိုပါ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ပို၍အားကောင်းသော တိုးတက်မှုများရရှိလာစေရန် လုပ်ဆောင် နိုင်ပါသည်။

ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များသည် စိတ်ချယုံကြည်ရပြီး နားလည်လွယ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုထံ အချိန်နှင့်တပြေးညီ ထောက်ပံ့ပေးနေကြောင်း သေချာစေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေကြီးခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ မုန်တိုင်း ကျရောက်ခြင်း၊ ဆူနာမီ၊ တောမီးလောင်ခြင်း စသည့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးတို့အတွက် ကြိုတင်သတိပေးစနစ်များ ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ အောက်ခြေ ပြည်သူလူထုအဆင့် အထိ ရောက်ရှိသည့် လူထုဗဟိုပြုကြိုတင် သတိပေး စနစ်များ ကို ပြည်သူလူထု၏ အသက် အိုးအိမ် စည်းစိမ် ကာကွယ်ရန် အဓိကအချက်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ ဆိုင်ရာ အသိပညာဗဟုသုတများ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ကြိုတင်သတိပေးခြင်းလုပ်ငန်း၊ သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေ ခြင်းနှင့် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်နိုင်မှုစွမ်းရည်များ ဖြစ်ပါသည်။

ဒေသတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်း

သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ၂၀၁၃ အရ ရေးဆွဲထားသည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စည်းမျဉ်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အားကောင်းလာစေရန်အတွက် မူဘောင်များနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းမှုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီများထူထောင်ခြင်းနှင့် ကျေးရွာအဆင့်မှ မြို့နယ်အဆင့်အထိ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်များ ရေးဆွဲခြင်း စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော် ကျေးရွာအဆင့် သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်တို့ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမို အားကောင်းလာစေရန်လိုအပ်သကဲ့သို့ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်လည်း ချိတ်ဆက် ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာ- သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းကို သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းစီမံချက်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရရှိလာသည့်အချက်အလက်များကို မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်များသို့လည်း ပေးပို့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အပိုင်း ၃.၁.၁ ကိုကြည့်ပါ။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချခြင်းကို သီးခြားဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြစ်၍ ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရန် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည့်အချက်များကို ကျော်လွှားနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဒေသခံတာဝန် ရှိသူများ ရွေးချယ်ရမည့် များပြားလှသော စီမံချက်များအကြား ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များ ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် (ဥပမာ-ကျေးရွာ၊ ကျေးရွာအုပ်စု၊ မြို့နယ်အဆင့်) များကို သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ အားကောင်း လာစေရန် အသုံးပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝဘေးများ၏ နောက်ခံအကြောင်းခြင်းရာများကို ဦးစားပေးစဉ်းစားထားပြီး သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ သဘောတရားများကို ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများက ကောင်းစွာနားလည် သဘောပေါက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဒေသဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသော လူထု

ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများကို ဖွင့်ထားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဒေသအဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရာတွင်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည့် အားလုံးပါဝင်သော ချဉ်းကပ်နည်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့တွင် အဟန့်အတားများ လျော့နည်းလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်အနေဖြင့် အောက်ခြေမှ အထက်သို့တင်ပြသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အလေးထားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များသည် အရင်းအမြစ်များ ဖြန့်ခွဲရန် နောက်ဆုံးအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချသည့်နေရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များသည် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ထိရောက်အောင် မြင်မှု ရှိစေရန်အတွက် အရေးပါသောအဖွဲ့များဖြစ် ပါသည်။

သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု အတွက် ကွန်ရက်များနှင့်စွမ်းရည်များ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် လူငယ်လုပ်အားပေး အစီအစဉ်များကို အခြေခံခြင်း

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများမှ ဖယ်ရှားခံရခြင်းနှင့် ပညာရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများနည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့်အုပ်စုများတွင် လူငယ်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ လူငယ်များသည် သဘာဝ ဘေး အန္တရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်လွယ်မှုကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း အရေးကြီးသော ပါဝင်လှုပ်ရှားသူများနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများလည်းဖြစ်ပါသည်။ လူမှုဖူလုံရေးလုပ်ငန်းများတွင်အထောက်အကူ ပြုနိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းထားသော လူငယ်လုပ်အားပေး အစီအစဉ် များသည် နည်းလမ်းများစွာထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ လူငယ် များသည် လူမှုဖူလုံရေးအစည်းအတွင်း ပြောင်းလဲမှုကိုဖော်ဆောင်နိုင်သည့်သူများဖြစ်သလို လိုအပ်ချက်များနှင့် အခက်အခဲများကို ထိရောက်စွာတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်း များကိုလည်း လိုအပ်ပါသည်။ လူငယ်လုပ်အားပေးများသည် ကျေးရွာလူထုအဆင့်တွင် သဘာဝဘေး ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ပါသည်။

၃.၃။ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများ အားကောင်းစေခြင်း

သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ်များမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအားကောင်းလာစေရေး ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့အတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေတွက်ချက်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ စသည်တို့တွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေး လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး သတ်မှတ်ရာတွင် ကျေးရွာပြည်သူ လူထုဖြစ်စေချင်သော လုပ်ငန်းများ စာရင်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားနိုင်သည့် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ တင်ပြသည့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းစနစ်နှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လိုအပ်ချက်များကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်နိုင်သည့် အထက်မှ အောက်သို့ ချမှတ်ပေးသည် လုပ်ငန်းစနစ်များကြား သဟဇာတဖြစ်အောင် ရှာဖွေဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းများသည် လက်တလော ရလဒ်များရရှိနိုင်မှု မရှိခြင်းနှင့် အခွန်အခရရှိစေ နိုင်သည့် လုပ်ငန်းများမဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့်၊ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ ပြန်လည်တုန့်ပြန် နိုင်သည့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များနှင့် ယင်းတို့၏ နောက်ဆက်တွဲ ကျေးရွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး အစီအစဉ်များကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရမည်ဖြစ်ပြီး မြို့နယ် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များနှင့် အသုံးစရိတ်များတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းအစီအစဉ်များနှင့် အသုံးစရိတ်များအတွက် ရန်ပုံငွေကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အသုံးစရိတ်များမှရရှိနိုင်ပြီး ပမာဏနည်းသော်လည်း သိသာသည့် ရန်ပုံငွေကို အခြားအရင်းအမြစ်များမှ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ နားလည်သဘောပေါက်မှုများရရှိရန်အတွက် ပြည်သူ့ရေးရာ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု အဆင့်ဆင့်တွင် အထက်အောက်၊ ဘေး ဘယ်ညာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများလိုအပ်ပါသည်။ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် မူဝါဒ ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပါဝင်ပြီး အောက်ခြေအဆင့်သို့ တာဝန်ခွဲဝေပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်ထွန်းစေ ခြင်းသည် ကျေးရွာအုပ်စု၊ မြို့နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်များတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အခြေအနေကောင်းများ ဖန်တီးပေးပါသည်။

မြို့နယ်နှင့်ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်တွင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့နယ်အဆင့်သည် ပြည်သူ့ရေးရာအုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အဓိကကျသော အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဖြစ်ပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့် ကော်မတီအသီးသီး (စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု) ကော်မတီ အဆင့်ဆင့်ကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေး မျှော်မှန်းရလဒ်များ ရရှိစေရန်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်သူလူထုလိုအပ်ချက်များကို မြို့နယ်အဆင့်တွင် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ကြပြီး ရန်ပုံငွေချပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသဖြင့် အရေးပါခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေး လုပ်ငန်းများသည် သီးခြားရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များ မလိုအပ်ပါ။ သို့သော် ဌာနဆိုင်ရာများအတွင်း ရန်ပုံငွေခွဲဝေသုံးစွဲပြီး ဘက်စုံချဉ်းကပ်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ (ဌာနတစ်ခု၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် အခြားသူများအတွက် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းအားကောင်းလာစေသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်စေခြင်း။)

အမျိုးသားသဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ၂၀၁၃ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေးစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများတွင် မြို့နယ်များ အနေဖြင့် မြို့နယ်သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ ထူထောင်ရန်၊ မြို့နယ်သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံချက်ရေးဆွဲရန်၊ (ကျေးရွာအုပ်စုများ အားလုံးနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အကြံဉာဏ် များထည့်သွင်းရန်) ပါရှိပါသည်။ သဘာဝဘေးရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေး အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းများသည် ပို၍ကျယ်ပြန့်သည့် ကဏ္ဍများနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ်များနှင့်ဆက်စပ် နေသဖြင့် မြို့နယ် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီက မြို့နယ်အဆင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် (ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ (ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ) အဆိုပါ ကော်မတီများတွင် မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၊ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ (မြို့ပြလုပ်ငန်းများအတွက်)

နှင့် လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် မြို့နယ်အဆင့်ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများမှသည် ပြည်သူ့ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များအထိ (ဥပမာ-မြို့မိ၊မြို့ဖများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ပါသည်။) မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီတွင် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအရာရှိများ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူလူထုက ဖော်ပြထားသည့် အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက်များကိုသာ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရေးကို တိုးမြှင့် လုပ်ဆောင်ရေးအတွက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါ သည်။ အဆိုပါ ကော်မတီ အသီးသီးတွင် အဖွဲ့ဝင်များ အနေဖြင့် အပြန်အလှန်ပါဝင်နေခြင်းက အဆိုပါ ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းရေးကို လွယ်ကူ ချောမွေ့စေပါသည်။

ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ဒေသအလိုက်ဖွဲ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများအောက်တွင် ထူထောင်ထားသည့် အဖွဲ့များနှင့် ကော်မတီများသို့လည်း တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ သီးခြား ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော အဖွဲ့များဖြစ်ပါသည်။ (မြို့နယ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု အကောင်အထည်ဖော်ရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ သည် မဲဆန္ဒနယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရန်ပုံငွေ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် တာဝန်ရှိခြင်းနှင့် အခြားသောဒေသအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေ များနှင့် သုံးစွဲရာနေရာ တူညီမှုမရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။)

မြို့နယ်သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်နှင့် မြို့နယ် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်တို့ နီးကပ်စွာဟန်ချက်ညီ ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါ သည်။ ပြည်သူလူထုလိုအပ်ချက်များကို ထင်ဟပ်စေသည့် မြို့နယ်သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်သည် ဒေသခံ ပြည်သူ များဆောင်ရွက်လိုသည့် စီမံချက်များစာရင်း မဖြစ်သင့်ပါ။ ၎င်း အစား ဒေသဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို ဦးစားပေးရွေးချယ် ထားသည့် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရလဒ်များသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ယင်းရလဒ်များတွင် ငွေကြေး ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ၊ အခြားကဏ္ဍများမှ ရရှိနိုင်သည့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အခွင့်အလမ်းများ၊ ဒေသအလိုက် ဖွံ့ဖြိုး ရေး ရန်ပုံငွေများနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ အဖွဲ့များမှ ဆောင်ရွက် ပေးထားသည့် လူမှုရေး ဝန်ဆောင်မှု

လုပ်ငန်း များကို အသိအမှတ် ပြုထည့်သွင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းကို ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု အဆင့်တွင် ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီနှင့် ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအုပ်စု ဖွံ့ဖြိုးမှု ကော်မတီများ အကြား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ ၂၀၁၃ အရ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (ဆယ်အိမ်မှူးများက ရွေးချယ်ထားပြီး မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို သတင်းပို့ရခြင်း)များသည် ပြည်သူ လူထုနှင့် ပူးပေါင်း၍ ကျေးရွာအုပ်စု သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက် ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် စီမံ ချက် ရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျေးရွာအတွင်းရှိ အကျိုးစီးပွား မတူသော အုပ်စုအမျိုးမျိုး၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျေးရွာရှိပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၊ သဘာဝဘေး ကျရောက် နိုင်ခြေ လျော့ချရေး လူငယ်လုပ်အားပေးများ စသည်တို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများပါဝင်စေရန် လုပ်ဆောင်ရမည်။ ကျေးရွာ အုပ်စု သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှုစီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကျေးရွာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကြား အနီးကပ် ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရမဟုတ် သော အဖွဲ့အစည်းများက ကူညီထောက်ပံ့ထားသည့် လူထု အခြေပြု သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး စီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်များနှင့် ကျေးရွာအုပ်စုသဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲရေး စီမံချက်က ဖော်ထုတ်ထားသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ချိတ် ဆက်မှုအားကောင်းလာစေရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ကျေးရွာ အုပ်စုနှင့် မြို့နယ် အဆင့်တွင် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားလာ စေရေး လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင် နိုင်ရေး တိုက်တွန်း အကြံပေးရန်နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု အားကောင်း လာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါ သည်။ ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ ၂၀၁၂ အရ ကျေးရွာ အုပ်စု အဆင့်ရှိ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထု အကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းနှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများသည် တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လျက်ရှိပြီး ရေရှည် တွင် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားစေရေး ထူထောင်ရာတွင် အထောက်အကူ ပြုနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

© RRD/UNDP

**ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ နှင့် ဌာနဆိုင်ရာ
များကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း**

ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးဆိုင်ရာတာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင် ပိုမိုအလေးပေး ထားသဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးရှိ သက်ဆိုင်ရာဦးစီးဌာနများ သည် ပြည်သူလူထု သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားစေရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် ပါသည်။ လူထုဗဟိုပြုဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း မူဝါဒများအရ ဝန်ကြီးဌာနများသည် ၎င်းတို့၏ လက်အောက်ခံ ဦးစီးဌာနအဆင့်ဆင့်မှ တစ်ဆင့် ဒေသခံ ပြည်သူလူထု၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာသတင်း အချက်အလက်များရရှိရန် ကြိုးပမ်းမှုများတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ချဉ်းကပ်မှုများကို ရေရှည် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားနိုင်ရန် နှင့် ပိုမိုတိုးတက်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကဏ္ဍ တစ်ခု (သို့မဟုတ်) ဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်တစ်ခု၏ လုပ်ဆောင်မှု များသည် အခြားကဏ္ဍများနှင့် ခေါင်းစဉ်များနှင့် နီးကပ်စွာ ချိတ်ဆက်လျက် ရှိပါသည်။ အမျိုးသားသဘာဝဘေး ရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်းမြှင့်မားစေရေးမူဘောင် အောင်မြင်စွာအကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး ဌာနအတွင်းနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာ-လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍတွင် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားလာစေရေး ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဦးစီးဌာနများနှင့် ဌာနခွဲ များကြား နီးကပ်စွာပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာမြေတိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရေးဌာနခွဲသည် တောင်သူ လယ် သမားကွင်းဆင်းလေ့လာရေးဌာနများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ခြင်း အတွက် အရေးပါသကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးရေး သုတေသနဌာနနှင့်

၃.၄။ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း

သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေးလုပ်ငန်းများ ထိရောက်စွာ အကောင် အထည်ဖော်နိုင်ရေးသည် ပြည်သူလူထု အတွင်း ရေရှည်လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်များရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ (ပြည်သူ့ရေးရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအဆင့်ဆင့်) အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်မှ ဖွဲ့စည်းကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်အထိ လုပ်ငန်းများအပေါ် တာဝန်ယူအကောင်အထည်ဖော်မှုများ တိုးတက်လာစေရန်လိုအပ်ပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး လုပ်ဆောင်ရာတွင် လိုအပ်ချက်အရ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း နည်းလမ်းများထက် ဘက်ပေါင်းစုံတိုးတက်ရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်မှုသာ ပြည်သူလူထု၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပြည်သူဝန်ထမ်းများကြားတွင် အပြုအမူနှင့် ခံယူချက်ဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများကို အကျိုးသက်ရောက်စေမည်ဖြစ်ပြီး (သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေလျော့ချရေး လုပ်ငန်းသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ရမည် ဖြစ်သည်။) ထို့အပြင် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်သူလူထုအတွက် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း တိုးတက်စေရေးလိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်သည့် နည်းလမ်းများနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ဖော်ထုတ်သည့် နည်းလမ်းများကိုလည်း ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဦးစီးဌာနက အသစ်ထူထောင်ထားသည့် သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲမှု လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းကျောင်းသည် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးသင်တန်းများကို ပို့ချလျက်ရှိပြီး အဆိုပါ လုပ်ဆောင်ချက်သည် သဘာဝဘေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်းအတွက် ကောင်းမွန်သော ကနဦး ခြေလှမ်းတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။

ရပ်ရွာလူထုအဆင့်ရှိ စွမ်းဆောင်ရည်များ

ပထမအနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေများအပေါ် နားလည်နိုင်မှုနှင့် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်းမြင့်မားစေရန် လိုအပ်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးရှိခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ဒဏ်ခံနိုင်သည့်နေအိမ်များဆောက်လုပ်ခြင်း) စသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်အသိပညာများ တိုးပွားလာစေရန်အတွက် ဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်များအားလုံးတွင် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာ၌ အကျိုးကျေးဇူးများ ပိုမိုရရှိစေရန် တွန်းအားပေးလိမ့်မည် ဖြစ်ပါ သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော အရည်အချင်းများ၊ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အချင်းများကို တိုးမြှင့်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူလူထု၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဒေသအလိုက် သဘာဝဘေးရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း မြင့်မားစေရေးအတွက် ရရှိနိုင်သော ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များ၊ ၎င်းတို့၏ လူထုအခြေပြု စီမံချက်များကို ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုပေးရန် အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်သည့် သတ်မှတ်ချက်များ စသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဗဟုသုတများ တိုးမြှင့်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။

တတိယအနေဖြင့် သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်သည့် ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နည်းပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ တိုးမြှင့်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဒေသအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် လူထုအခြေပြု ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှုများသည် သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီး နောက်ပိုင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများတွင်

ထိုပြင် ၎င်းတို့သည် ရင်ဆိုင်တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ခြင်း နည်းလမ်းများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ စုစည်းရန်၊ တင်ပြရန်နှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များနှင့် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းရန် ကျွမ်းကျင်မှုများ လိုအပ်ပြီး ပြည်သူလူထုထံ အကြံပြုသည့် စနစ် တစ်ခု ဖော်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် သဘာဝဘေး ကျရောက်ပြီး သည့်အခါတွင် တုံ့ပြန်မှုများနှင့် ထိခိုက်စီးမှုများနှင့် လိုအပ်ချက် များ သုံးသပ်လေ့လာမှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းရည်လည်း ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

မြို့နယ်အဆင့် ဌာနဆိုင်ရာအရာရှိများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း

မြို့နယ်အဆင့်ကော်မတီအသီးသီး၏ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြို့နယ် အဆင့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများနှင့် အခြားသော ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုတို့အပေါ် မူတည်၍ ဝန်ထမ်းများ၏စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် ဦးတည် ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေမှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နားလည် သဘောပေါက် ခြင်းဖြင့် အရာရှိများအားလုံး အနေဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိမည် ဖြစ်သည်။ အောက်ပါတို့အတွက် ရည်ရွယ်ထားသည့် ကျွမ်းကျင် မှု တည်ဆောက်ခြင်းများ လိုအပ်ပါသည်။

- ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေအသိပေးထားသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် မြို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ကဏ္ဍဆိုင်ရာ ကော်မတီများ နှင့် မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကော်မတီများ၏ အဖွဲ့ဝင်များ
- ကဏ္ဍတစ်ခုစီနှင့် အသေးစိတ်သက်ဆိုင်သည့် ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေများနှင့်လျှော့ချခြင်း အတိုင်းအတာများအတွက် မြို့နယ်အဆင့်တွင်ရှိသည့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ
- ဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်ရန် အစီအစဉ် ရေးဆွဲ ရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ကျင့် သုံးရန် မြို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီများ (မြို့ပြနယ်ပယ်များအတွက်)
- သဘာဝဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော အဆောက်အဦများ တည်ဆောက်ရာရှိ မြို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အင်ဂျင်နီယာများ (မြို့ပြနယ်ပယ်များအတွက်)

အမျိုးသား သဘာဝဘေးစီမံခန့်ခွဲရေး သင်တန်းပေးခြင်းဌာနမှ လုပ်ဆောင်နေသည့် သင်တန်းများကို မြို့နယ်အဆင့်တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အာရုံစိုက်ရမည်ဖြစ်ပြီး မြို့နယ်အရာရှိများ ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီရန် အထူးစီစဉ် ထားရမည်ဖြစ် သည်။

ထိုနည်းတူပင်၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင်လည်း စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်း များ ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကိုးကားချက်များနှင့် အခြား စာရွက်စာတမ်းများ

စဉ်	ကိုးကားချက်	အင်တာနက်လိပ်စာ
၁	ADB ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မန္တလေး မြို့ပြ ဝန်ဆောင်မှုများ အဆင့်မြှင့်တင်ရေး စီမံကိန်း - စီမံလမ်းညွှန်ရေးမန္တလေးမြို့တော်ဆီသို့။ မနီလာ။	https://www.adb.org/publications/toward-green-mandalay
၂	M. Arnold ၊ R. Mearns ၊ K. Oshima နှင့် V. Prasad ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ရာသီဥတု နှင့် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်မှု - ပြည်သူလူထု ဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ အခန်းကဏ္ဍ။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	http://documents.worldbank.org/curated/en/898881468182364910/Climate-and-disaster-resilience-the-role-for-Community-Driven-Development-CDD
၃	အာဆီယံ၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်။ သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် အရေးပေါ် တုံ့ပြန်ရေး အာဆီယံ သဘောတူညီချက်၊ ဝီယင်ကျွန်း။	http://agreement.asean.org/media/download/20140119170000.pdf
၄	A. Benito နှင့် E. Barrios ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ ပေါင်းစည်းရေး အေဂျင်စီ - ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဆောင်ရွက်ရန် နှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးတို့တွင် ထိရောက်မှုရှိစေရန် ဘက်စုံ ချဉ်းကပ်မှုများကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေဆိုင်ရာ သိပ္ပံဂျာနယ် ၇ (၄)၊ ၄၃၀-၄၃၅။	http://link.springer.com/article/10.1007/s13753-016-0102-9
၅	T.V. Bowen၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး နှင့် သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲရေး - တိုင်ဖွန်းမုန်တိုင်း ရိုလန်ဒါ (ဟိုင်ရန်) ဖြစ်စဉ်။ မူဝါဒ သုတေသနလုပ်ငန်း စာစဉ် အမှတ် WPS 7482 ။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	http://documents.worldbank.org/curated/en/681881468181128752/Social-protection-and-disaster-risk-management-in-the-Philippines-the-case-of-typhoon-Yolanda-Haiyan
၆	BRACED မြန်မာနိုင်ငံ မိတ်ဖက်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ပြည်သူလူထု၏ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်း သုံးသပ်ချက် နှင့် လုပ်ငန်း လက်စွဲစာအုပ်။ ရန်ကုန်။	http://www.braced.org/resources/i/?id=127f0e24-a44a-4468-abca-96db853f6558
၇	H.G. Brauch ၊ U. O. Spring ၊ J. Grin, နှင့် J. Scheffran ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ ရေရှည်တည်တံ့ရေး အကူးအပြောင်း နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး။ Springer နိုင်ငံတကာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး၊ ဆွစ်ဇာလန်။	http://www.springer.com/gp/book/9783319438825
၈	သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် လူသားချင်းစာနာမှု အထောက်အပံ့ ထူးချွန်မှု ဗဟို။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ဘားမား (မြန်မာ) သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု ကိုးကားချက် လက်စွဲစာအုပ်။ ပုလဲဆိပ်ကမ်း-ဟစ်ကမ် ပူးတွဲ အခြေစိုက်စခန်း။	https://www.cfe-dmha.org/LinkClick.aspx?fileticket=zf5i3c7xwDA%3D&portalid=0
၉	J. Chong ၊ A. Gero နှင့် P. Treichel ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအား ပိုမိုရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိကြောင်းသိနိုင်ရန် မည်သည့် ကြည့်ရမည်နည်း။ ဖိလစ်ပိုင် နိုင်ငံရှိ ကလေးဗဟိုပြု ပြည်သူ လူထုကို အခြေခံသည့် စီမံကိန်းမှ ရေးဆွဲဖန်တီးခဲ့သည့် လေ့လာရေး နှင့် အကဲဖြတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု။ အကဲဖြတ်ရေး နည်းလမ်းသစ် များ။ စာစဉ် ၁၄၇၊ ၁၀၅-၁၁၆။	http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ev.20134/abstract
၁၀	S.L. Cutter ၊ K.D. Ash နှင့် C.T. Emrich ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ မြို့ပြ - ကျေးလက် သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန် နိုင်စွမ်း ခြားနားချက်များ။ အမေရိကန် ပထဝီပညာရှင်များ အစည်းအရုံး နှစ်စဉ် မှတ်တမ်းများ၊ ၁၀၆ (၆)၊ ၁၂၃၆ - ၁၂၅၂။	http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/24694452.2016.1194740?journalCode=raag21
၁၁	K.W. Dungan ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ NFPA ကုန်များ နှင့် စံချိန်စံနှုန်း များတွင် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းဆိုင်ရာ သဘောတရားများ ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းခြင်း။ Springer-Verlag ၊ နယူးယောက်။	http://www.springer.com/gp/book/9781493965106

စဉ် ကိုးကားချက်

အင်တာနက်လိပ်စာ

<p>၁၂ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မူဘောင်။ အမျိုးသား ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ် ၏ ရေရှည်ရည်မှန်းချက်များ ရရှိရေး ၂၀၁၂-၂၀၁၅ မူဝါဒ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ (မူကြမ်း)။ နေပြည်တော်။</p>	<p>https://mdricesd.files.wordpress.com/2015/10/paper-fesr-2012-15-jan-2013.pdf</p>
<p>၁၃ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အားလုံးပါဝင်ရေး လမ်းပြမြေပုံ ၂၀၁၄-၂၀၂၀။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www.unCDF.org/sites/default/files//Documents/myanmar_roadmap_repro.pdf</p>
<p>၁၄ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအစဉ်။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://themimu.info/node/21180</p>
<p>၁၅ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ (ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဥပဒေ အမှတ် ၂၁/၂၀၁၃) နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Natural_Disaster_Management_Law_2013_ENG.pdf</p>
<p>၁၆ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၉/၂၀၁၂။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www.altsean.org/Docs/Laws/Environmental%20Conservation%20Law.pdf</p>
<p>၁၇ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ မူဘောင် ကွန်ပင်းရှင်း (UNFCCC) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံး ပါဝင်မှု။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://unfccc.int/resource/docs/natc/mmrcn1.pdf</p>
<p>၁၈ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်။ သစ်တော ဥပဒေ (၁၉၉၂)။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေ နှင့် တရားစီရင်ချက် ပြန်လည် ပြဌာန်းရေး ကောင်စီ ဥပဒေ အမှတ် ၈/၉၂။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://displacementsolutions.org/wp-content/uploads/THE-FOREST-LAW-1992.pdf</p>
<p>၁၉ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန။ မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်း နှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန။ FAO နှင့် WFP။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများအပေါ် ရေကြီးရေလျှံမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု သုံးသပ်လေ့လာချက်။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www.fao.org/emergencies/resources/documents/resources-detail/en/c/338553/</p>
<p>၂၀ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီသည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး မဟာဗျူဟာ။ နေပြည်တော်။</p>	<p>https://cgspace.cgiar.org/rest/bitstreams/63308/retrieve</p>
<p>၂၁ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ရည်ရွယ်ထားသည့် အထောက်အပံ့များ INDC ။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www4.unfccc.int/submissions/INDC/Published%20Documents/Myanmar/1/Myanmar's%20INDC.pdf</p>
<p>၂၂ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ။ နေပြည်တော်။</p>	<p>http://www.altsean.org/Docs/Laws/Ward%20or%20Village-tract%20Administration%20Law.pdf</p>
<p>၂၃ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး နှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ နှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်း။</p>	<p>http://www.themimu.info/census-data</p>

၂၄ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်း နှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာမြောက် မူဘောင်။ နေပြည်တော်။

၂၅ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်း နှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန။ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာန။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း ရေးဆွဲမှု လုပ်ငန်းစဉ် အတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ။ နေပြည်တော်။

၂၆ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသမီး ရေးရာ ကော်မတီ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသမီးများ ဘဝမြှင့်တင်ရေး အတွက် အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအစဉ် (၂၀၁၃-၂၀၂၂) ။ နေပြည်တော်။ http://myanmar.unfpa.org/sites/asiapacific/files/pub-pdf/NSPA2013-2022_0.pdf

၂၇ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန။ ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဦးစီးဌာန။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်။ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး မြန်မာနိုင်ငံလုပ်ငန်း အစီအစဉ် (MAPDRR) ၂၀၀၉-၂၀၁၅။ နေပြည်တော်။ http://www.preventionweb.net/files/18657_myanmaractionplanondisasterriskredu.pdf

၂၈ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ကြေငြာချက် အမှတ်၊ ၂၂/၂၀၁၄ (သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု စည်းမျဉ်းများ)။ နေပြည်တော်။ [http://www.ifrc.org/Global/Publications/IDRL/IDRL%20guidelines%20implementing%20legislation/English%20version%20of%20%20DM%20Rules%20\(approved\).pdf](http://www.ifrc.org/Global/Publications/IDRL/IDRL%20guidelines%20implementing%20legislation/English%20version%20of%20%20DM%20Rules%20(approved).pdf)

၂၉ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ မိုးလေဝသ နှင့် ဇလဗေဒ ဦးစီးဌာန။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားလိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (NAPA) ။ နေပြည်တော်။ <http://unfccc.int/resource/docs/napa/mmr01.pdf>

၃၀ UK အစိုးရ၊ အစိုးရ ရုံး။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်။ ပြည်သူလူထု ရင်ဆိုင်တဲ့ ပြန်နိုင်ရေးအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် အမျိုးသား မူဘောင်။ လန်ဒန်။ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/60922/Strategic-National-Framework-on-Community-Resilience_0.pdf

၃၁ A. Haworth ၊ C. Frandon-Martinez ၊ V. Fayolle နှင့် C. Simonet ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ ရာသီဥတုဒဏ် ရင်ဆိုင်တဲ့ ပြန်နိုင်မှု နှင့် ငွေကြေး ဝန်ဆောင်မှုများ။ လန်ဒန်။ <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/10316.pdf>

၃၂ IFRC ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ပြည်သူလူထု ရင်ဆိုင်တဲ့ ပြန်နိုင်မှု အတွက် IFRC မူဘောင်။ ဂျီနီဗာ။ <http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/201501/1284000-Framework%20for%20Community%20Resilience-EN-LR.pdf>

၃၃ K. Inada ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ခြင်း - ဒေသဆိုင်ရာ ပိုမိုနှစ်သက်မှုများကို အမျိုးသား အဆင့် နှင့် ကဏ္ဍ မူဝါဒများ နှင့် ဟန်ချက်ညီစေခြင်း။ <http://asiafoundation.org/publication/catalyzing-subnational-development-in-myanmar/>

၃၄ L. Juran နှင့် J. Trivedi ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ အမျိုးသမီးများ၊ ကျား/မဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ။ ပထဝီ အနေအထားဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက် ၁၀၅ (၄)၊ ၆၁၁-၆၁၁။ <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1931-0846.2015.12089.x/abstract>

၃၅ J.M. Keenan ၊ D.A. King နှင့် D. Willis ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ အယူအဆသဘောတရားများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည် သဘောပေါက်ခြင်း နှင့် နယူးယောက်ရှိ အကျိုးစီးပွားပတ်သက်ဆက်သွယ်မှု မျိုးစုံပါဝင်သည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှုအတွက် ဦးစားပေး ရွေးချယ်မှုများ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဝါဒ နှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း ဂျာနယ် ၁၈ (၃)၊ ၂၆၁-၂၈၅။ <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1523908X.2015.1104628?journalCode=cjoe20>

၃၆ မြန်မာနိုင်ငံ DRR လုပ်ငန်း အဖွဲ့။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် အခြေအနေ စီစစ်လေ့လာချက်။ ရန်ကုန်။

၃၇ M. Murase ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ ရေကြီးရေလျှံမှု များအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ ကြိုးပမ်းမှုများ။ သဘာဝ ဘေးဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်း ဂျာနယ် ၁၁ (၆)၊ ၁၂၀၂-၁၂၀၃။

၃၈ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ ကြေငြာစာတမ်း (တရားဝင် ဘာသာပြန်ဆိုချက်) ရန်ကုန်။

၃၉ K.N.B. Ninh နှင့် M. Arnold ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ် ကိုင်မှုလျော့ချရေး - အခြေတည်စံဖြစ်ပြီး တိုးတက်လာနေသည့် ဖြစ်စဉ်။ အရှေ့တောင်အာရှ စီးပွားရေး ဂျာနယ် ၃၃ (၂)၊ ၂၂၄-၂၄၁

၄၀ Y. Nishino နှင့် G. Koehler ။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု - ဘက်စုံပါဝင်သည့် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွက် ဖြစ်စဉ် ပြုလုပ်ခြင်း။ ဘရိတ်တန်။

၄၁ H. Nixon နှင့် C. Joeline ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး - ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းပြခြေပုံ တစ်ခုဆိုသို့။ ရန်ကုန်။

၄၂ Ove Arup နှင့် ရောင်းရင်းများ နိုင်ငံတကာ လီမိတက်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ မြို့တော် ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်မှု အညွှန်းကိန်း - မြို့တော် ရင်ဆိုင် တုံ့ပြန် နိုင်ရေး မူဘောင်။ လန်ဒန်။

၄၃ M.U. SeinnSeinn ၊ M.M. Ahmad ၊ G.B. Thapa ၊ R.P. Shrestha ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ အောက်ပိုင်းတွင် သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး နည်းပညာ ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မိုးကျချိန် ပြောင်းလဲမှု နှင့် ဆားပါဝင်မှုတို့နှင့် လယ်သမားများ လိုက်လျောညီထွေ စိုက်ပျိုးခြင်း။ ကမ္ဘာမြေ သိပ္ပံနည်းကျ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ၆- ၂၅၈။

၄၄ G. Simm ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ အရှေ့တောင်အာရှ သဘာဝဘေး ရင်ဆိုင်ရေး - သဘာဝဘေး စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် အရေးပေါ် တုံ့ပြန်ရေး အာဆီယံ သဘော တူညီချက်။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေရေးရာ အာရှ ဂျာနယ်၊ ၁-၂၇။

၄၅ C.Twigger-Ross ၊ K. Brooks ၊ L. Papadopoulou ၊ P. Orr ၊ R. Sadauskis ၊ A.Coke ၊ N. Simcock ၊ A. Stirling နှင့် G. Walker ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ပြည်သူလူထုများ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်ရေး - အထောက်အထား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ချက် တစ်ခု။ နယူးယောက်။

၄၆ UNICEF ၊ n.d ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး - ဆန်းသစ် သည့် မူဝါဒများ၏ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု။ နယူးယောက်။

၄၇ UNISDR ၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေး အတွက် ဆန်ခိုင်း မူဘောင် ၂၀၁၅-၂၀၃၀။ ဂျီနီဗာ။

၄၈ ကုလသမဂ္ဂ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် သဘာဝဘေးကျရောက်နိုင်ခြေ လျော့ချရေးအတွက် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက် အစီရင်ခံစာ။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအား ရေရှည်တည်တံ့စေခြင်း - သဘာဝဘေး ကျရောက်နိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု၏ အနာဂတ်။ နယူးယောက်။

http://www.preventionweb.net/files/workspace/37131_candidatepublicationasituationalana.pdf

<https://www.fujipress.jp/jdr/dr/dsstr001100061202/>

http://www.networkmyanmar.org/images/stories/PDF22/NLD_2015_Election_Manifesto-English.pdf

<https://muse.jhu.edu/article/628367/pdf>

<http://www.ids.ac.uk/publication/social-protection-in-myanmar-making-the-case-for-holistic-policy-reform>

<https://asiafoundation.org/resources/pdfs/Fiscal-DecentralizationinMyanmarTowardsARoadmaptoReform.pdf>

<https://www.rockefellerfoundation.org/report/city-resilience-framework/>

doi:10.4172/2157-7617.1000258

<https://www.cambridge.org/core/journals/asian-journal-of-international-law/article/disaster-response-in-southeast-asia-asean-agreement-on-disaster-response-and-emergency-management/FD77A7CB07AE4F4232A69237F521C450>

<https://www.jrf.org.uk/report/community-resilience-climate-change>

[http://www.unicef.org/myanmar/Social_impact_study_version_2_\(Fianl_Draft\).pdf](http://www.unicef.org/myanmar/Social_impact_study_version_2_(Fianl_Draft).pdf)

<http://www.unisdr.org/we/inform/publications/43291>

http://www.preventionweb.net/english/hyogo/gar/2015/en/home/GAR_2015/GAR_2015_1.html

စဉ် ကိုးကားချက်

အင်တာနက်လိပ်စာ

၄၉ ကုလသမဂ္ဂ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ကမ္ဘာကို အသွင်ပြောင်းလဲခြင်း - ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ၂၀၃၀ ခုနှစ် အစီအစဉ်။ နယူးယောက်။	https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2125&menu=1515
၅၀ ကုလသမဂ္ဂ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ပါရီ သဘောတူညီချက်။ နယူးယောက်။	http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php
၅၁ I. Villarroel နှင့် A. Mariana ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ ပြည်သူ့လူထု ဦးဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နည်းပညာရပ်များမှတစ်ဆင့် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ရရှိရေး - မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများ နှင့် အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များ။ မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး မှတ်စုများ အတွဲ- မှတ်စု ၉။ ဝါရှင်တန်	http://documents.worldbank.org/curated/en/638751468189539353/Social-protection-delivery-through-community-driven-development-platforms-International-experience-and-key-considerations-for-Myanmar
၅၂ I. Villarroel နှင့် A. Mariana ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငွေလွှဲပြောင်းပေးပို့မှု အတွေ့အကြုံ - လူမှု ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး ရှုထောင့်များမှ သင်ခန်းစာများ။ မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး မှတ်စုများ အတွဲ- မှတ်စု ၅။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	http://documents.worldbank.org/curated/en/473421467986306455/The-experience-of-cash-transfers-in-Myanmar-Lessons-from-a-social-protection-and-poverty-reduction-perspective
၅၃ I. Villarroel နှင့် A. Mariana. ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများ အစီအစဉ်၏ အတွေ့အကြုံ - လူမှု ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး ရှုထောင့်များမှ သင်ခန်းစာများ။ မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေး မှတ်စုများ အတွဲ- မှတ်စု ၄။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	http://documents.worldbank.org/curated/en/683241468179671944/The-experience-of-public-works-programs-in-Myanmar-Lessons-from-a-social-protection-and-poverty-reduction-perspective
၅၄ E. Wilkinson ၊ M. Budimir ၊ A. K. Ahmed နှင့် G. Ouma ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ BRACED နိုင်ငံများရှိ ရာသီဥတု သတင်း အချက်အလက်များ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ။ ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်နိုင်မှု အသိပညာ အကြောင်းအရာ အမှတ် ၀၁။ လန်ဒန်။	https://www.odi.org/publications/9979-climate-information-and-services-braced-countries
၅၅ ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်။ အခြား နာဂစ်များ နေ့စဉ် တိုက်ခတ်လျက်ရှိ သည်။ နာဂစ် မှန်တိုင်း အလွန် ၅ နှစ်တာ လူမှုရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	https://www.gfdr.org/another-nargis-strikes-every-day
၅၆ ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်။ မြန်မာနိုင်ငံ - ရေကြီးရေလျှံမှုများ နှင့် မြေပြိုမှုများ ဖြစ်ပွားအပြီး သဘာဝဘေးများ အလွန် လိုအပ်ချက်များ သုံးသပ်ချက်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ - စက်တင်ဘာလ။ ဝါရှင်တန် ဒီစီ။	http://documents.worldbank.org/curated/en/646661467990966084/Myanmar-Post-disaster-needs-assessment-of-floods-and-landslides-July-September-2015

